ПЛАСТОВИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

ПТАШЕНЯ

2
2004

ГОТУЙСЬ
ПЛАСТОВИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ
ПТАШЕНЯТА

ДРУГИЙ СПІЛЬНИЙ ПРОЕКТ

Земля, вода

Річки, озера, струмки давали всім чисту питну воду

Ліси напували повітря киснем і були житлом для тварин і птахів.

Тварини поїдали рослини і одні одних, але цим підтримувалася рівновага у природі і жодного виду не було забагато.

Це число "Пташеняти"— спільний проект, підготовлений редакцією журналу "Пташеня " (Україна) із погодженням і допомогою редакції журналу "Готуйсь!" (Канада). Частина накладу буде відправлена в Канаду і США, де його читатимуть українські новаки і новачки.

Бог створив прекрасну багату планету і дав її в користування людям. На Землі було достатньо їжі, води, корисних копалин, щоб прогодувати і зігріти всіх її мешканців. Але людина порушила Божий задум і знищила рівновагу в живій природі. Тепер за ці помилки розплачується усе людство, рослинний і тваринний світ.

...ована Богом

Атмосфера була прозорою і чистою. Сонячне проміння достатньо нагрівало землю, і смердючі дими не заслоняли сонця. Вода випаровувалась і знову випадала життєдайними дощами.

Родюча земля давала достатні врожаї для людини, віддячуючи їй за нелегку працю.

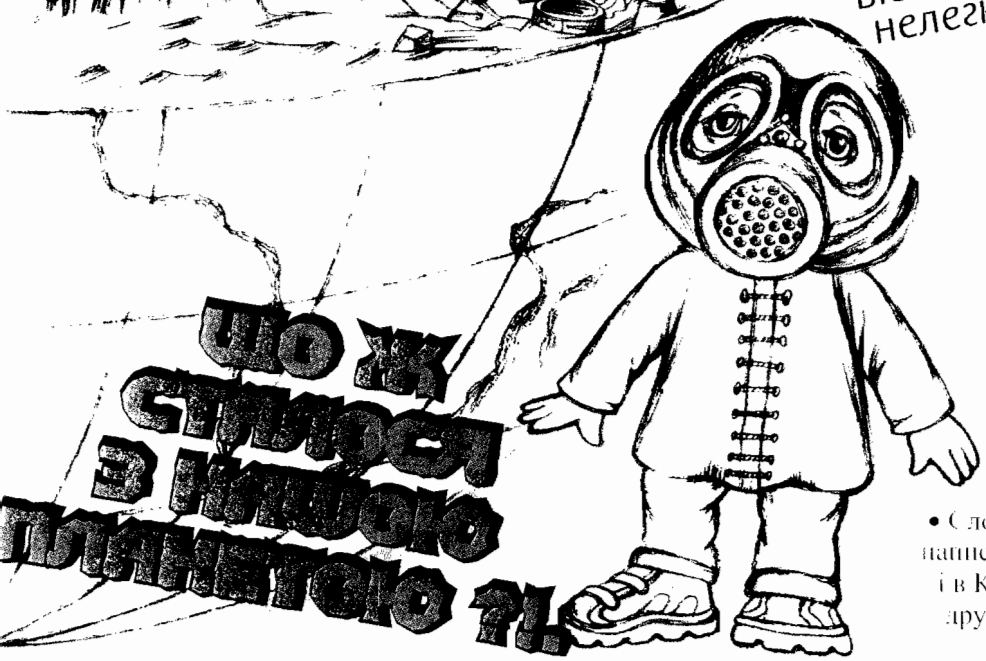

• Слова, які різняться написанням в Україні і в Канаді, подані з другим варіантом в дужках.

Готуйсь
Пташеняти
пластовий журнал для дітей

ДРУГИЙ СПІЛЬНИЙ ПРОЕКТ

Земля, подарована Богом

Бог створив прекрасну багату планету і дав її в користування людям. На Землі було достатньо їжі, води, корисних копалин, щоб прогодувати і зігріти всіх її мешканців. Але людина порушила Божий задум і знищила рівновагу в живій природі. Тепер за ці помилки розплачується усе людство, рослинний і тваринний світ.

Річки, озера, струмки давали всім чисту питну воду

Ліси напували повітря киснем і були житлом для тварин і птахів.

Тварини поїдали рослини і одні одних, але цим підтримувалася рівновага у природі і жодного виду не було забагато.

Атмосфера була прозорою і чистою. Сонячне проміння достатньо нагрівало землю, і смердючі дими не заслоняли сонця. Вода випаровувалась і знову випадала життєдайними дощами.

Родюча земля давала достатні врожаї для людини, віддячуючи їй за нелегку працю.

Це число "Пташеняти"— спільний проект, підготовлений редакцією журналу "Пташеня " (Україна) із погодженням і допомогою редакції журналу "Готуйсь!" (Канада). Частина накладу буде відправлена в Канаду і США, де його читатимуть українські новаки і новачки.

• Слова, які різняться написанням в Україні і в Канаді, подані з другим варіантом в дужках.

Про ЕКОЛ

Ти вже, мабуть, не раз чув слово "екологія " і знаєш, що воно якимось чином пов'язане з охороною природи. Екологія (з грецької мови) — це наука про зв'язок живих організмів з навколишнім середовищем. Вперше це слово як термін використав німецький вчений Е.Геккель у 1866 році.

Навколишнє середовище, на жаль, давно вже втратило свою первісну чистоту. Навіть у незаселеній Антарктиді існують екологічні проблеми, а що вже казати про нашу перенаселену, як казкова рукавичка, Європу. Ось чому поняття екології так тісно пов'язане з охороною природи: тому що всьому живому, в т.ч. й людині, в сучасному середовищі дуже некомфортно.

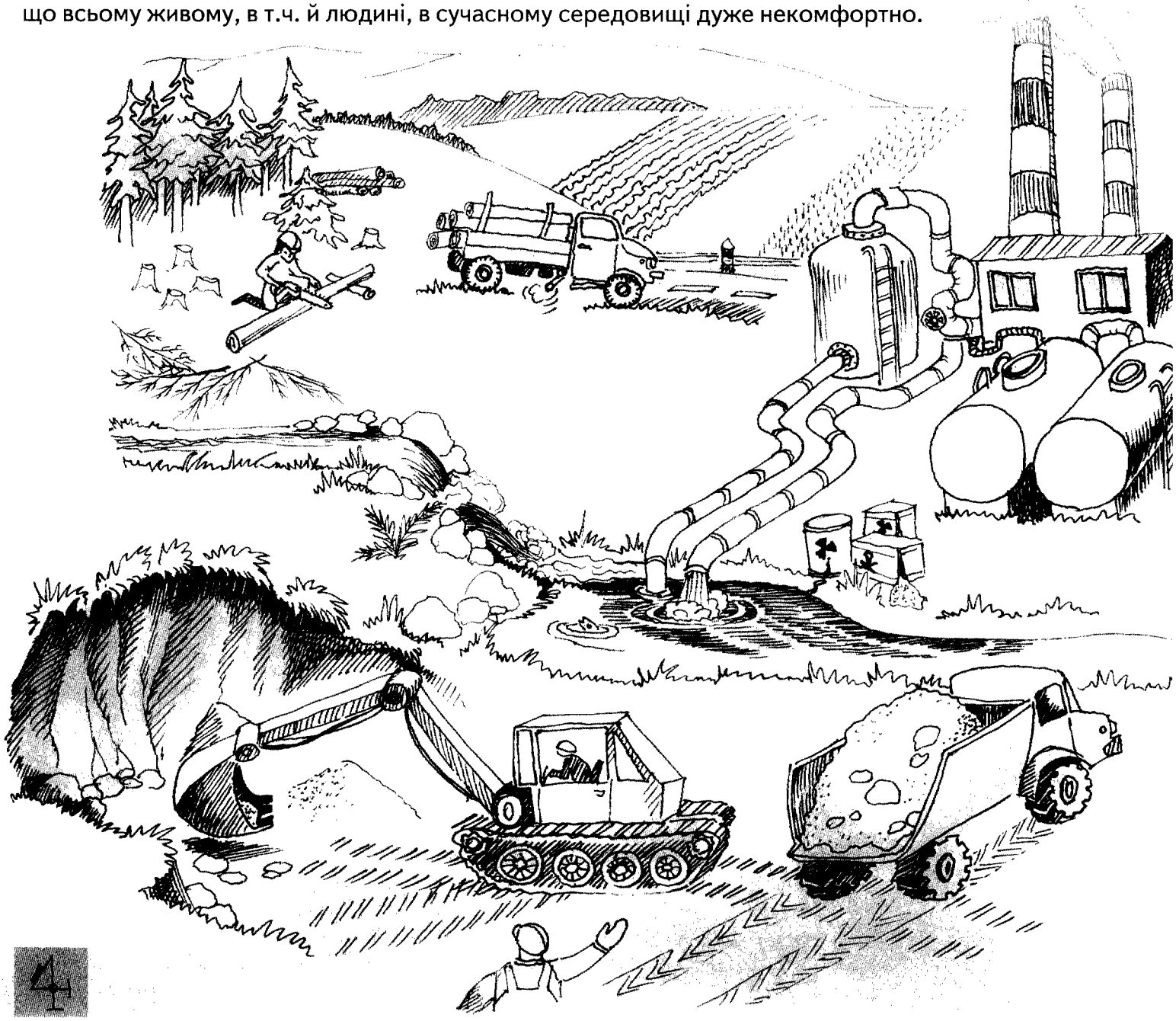

ОГІЮ

Спочатку люди для своїх потреб орали степи і вирубували ліс, полювали на диких тварин. Промислова революція XIX-XX ст. завдала природі більшої шкоди, як усі попередні століття. По містах задиміли фабрики, паротяги, автомобілі. Промислові відходи скидали в ріки й озера. Біля шахт, де добувають вугілля, дихають смородом тонни відходів — **терикони.**

Щоб задовільнити потреби в будівельних матеріалах (матеріялах), вирубували ліси і нищили гори, викопуючи камінь і пісок. Щоб прогодувати мільйони людей, треба було підняти урожайність — і на поля посипались тонни хімікатів (хемікатів). Ракети, штучні супутники і різні хімікати — у першу чергу фреони, які містяться в холодильниках і у всіх аерозольних балончиках, продірявили захисний озоновий шар — і Земля, колись вкутана озоном, як ковдрою, стала беззахисною перед космічним випромінюванням.

26 квітня 1986 року сталася подія, яка змінила природне середовище і клімат не лише України, а й цілого світу: в місті **Чорнобилі** біля Києва вибухнула атомна електростанція. Смертельно небезпечні, невидимі радіоактивні частинки рознеслися за вітром і водою на тисячі кілометрів. Багато хто розцінив той вибух як останнє попередження людству і згадав біблійне пророцтво про полин, від якого згіркла вода. Адже **чорнобиль** — назва одного з видів полину.

Зараз у світі існує багато природоохоронних організацій, і ти — пластун — теж повинен допомагати берегти природу. Адже ти не хочеш, щоб наша гарна Земля перетворилася в холодне безжиттєве космічне тіло?

Про ЕКОЛОГІЮ

Ти вже, мабуть, не раз чув слово "екологія " і знаєш, що воно якимось чином пов'язане з охороною природи. Екологія (з грецької мови) — це наука про зв'язок живих організмів з навколишнім середовищем. Вперше це слово як термін використав німецький вчений Е.Геккель у 1866 році.

Навколишнє середовище, на жаль, давно вже втратило свою первісну чистоту. Навіть у незаселеній Антарктиді існують екологічні проблеми, а що вже казати про нашу перенаселену, як казкова рукавичка, Європу. Ось чому поняття екології так тісно пов'язане з охороною природи: тому що всьому живому, в т.ч. й людині, в сучасному середовищі дуже некомфортно.

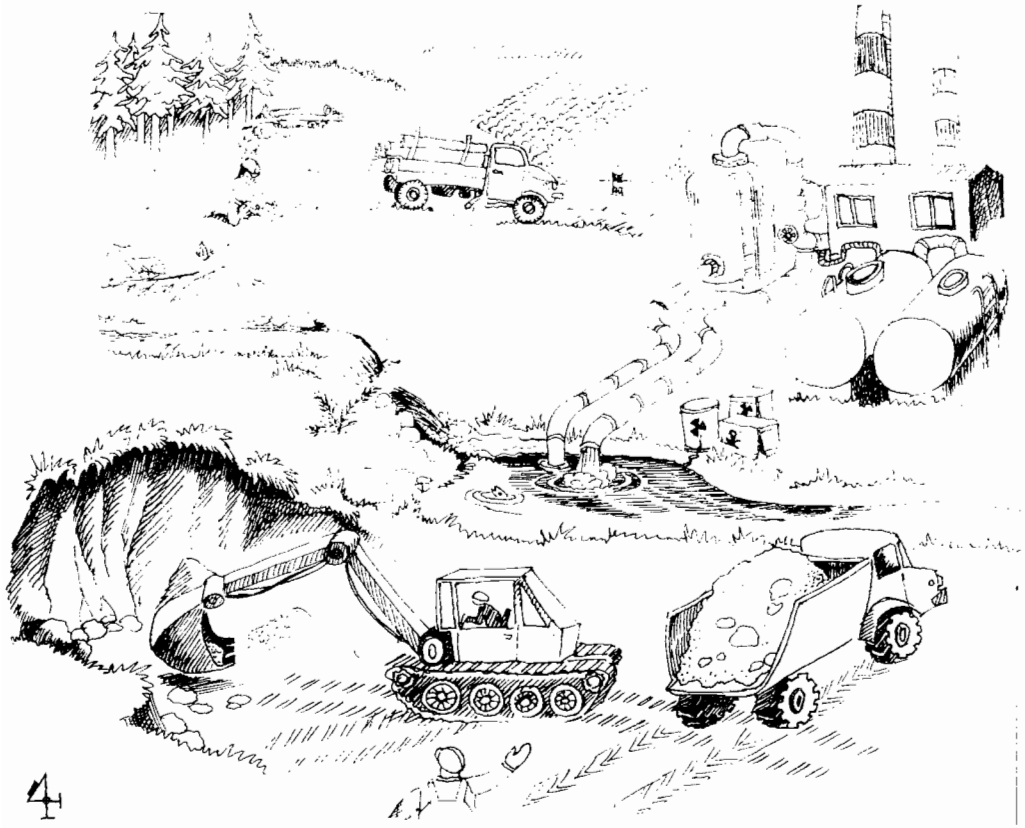

Спочатку люди для своїх потреб орали степи і вирубували ліс, полювали на диких тварин. Промислова революція XIX-XX ст. завдала природі більшої шкоди, як усі попередні століття. По містах задиміли фабрики, паротяги, автомобілі. Промислові відходи скидали в ріки й озера. Біля шахт, де добувають вугілля, дихають смородом тонни відходів — **терикони.**

Щоб задовольнити потреби в будівельних матеріалах [illegible] прогодувати мільярди людей, треба було підняти врожайність. І на поля посипались тонни хімікатів [illegible] (хемікатів). Ракети, штучні супутники [illegible] хімікати [illegible] у першу чергу фреони, які містяться в холодильниках і у всіх аерозольних балончиках, продірявили захисний озоновий шар — і Земля, колись вкутана озоном, як ковдрою, стала беззахисною перед космічним випромінюванням.

26 квітня 1986 року сталася подія, яка змінила природне середовище і клімат не лише України, а й цілого світу: в місті **Чорнобилі** біля Києва вибухнула атомна електростанція. Смертельно небезпечні, невидимі радіоактивні частинки рознеслися за вітром і водою на тисячі кілометрів. Багато хто розцінив той вибух як останнє попередження людству і згадав біблійне пророцтво про полин, від якого згіркла вода. Адже **чорнобиль** — назва одного з видів полину.

Зараз у світі існує багато природоохоронних організацій, і ти — пластун — теж повинен допомагати берегти природу. Адже ти не хочеш, щоб наша гарна Земля перетворилася в холодне безжиттєве космічне тіло?

ЧОМУ ВИМИРАЮТЬ РОСЛИНИ І ТВАРИНИ?

Кожному з нас треба пам 'ятати, що коли ми ловимо, продаємо або купуємо цих тварин, коли зриваємо чи купуємо квіти, то наближаємо їх загибель. Їхня доля залежить безпосередньо від кожного з нас.

Кожна жива істота потребує відповідного клімату і їжі. Коли щось у природі змінюється, особливо якщо зникає їжа або середовище стає отруйним — тоді цей вид рослин або тварин гине.

Колись в українських степах у високій траві — **ковилі** — ховався вершник* з конем. Внаслідок розорювання степів зникли рослини і тварини, які росли і жили там. Південь України почав потерпати від суховіїв, тому що колись степова рослинність зупиняла степові вітри.

Через суховії* на поля довелось проводити воду, будувати зрошувальні канали — а це потягло за собою зміління річок* і висихання боліт, а значить — і загибель різних видів рослин і тварин.

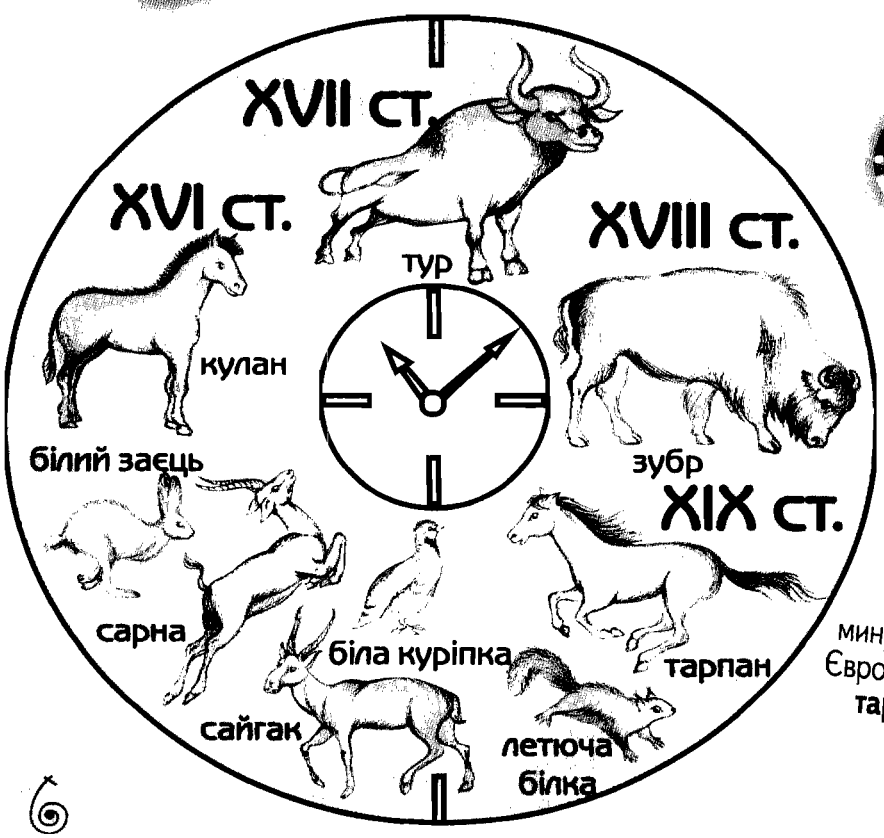

У Карпатах рослини і тварини гинуть у наслідок вирубування лісів. Замість цінних порід деревини — **ялиці, бука, смереки** — схили гір заростають чагарниками* і руйнуються. Ліси потрібно вирубувати, але розумно. Існує так звана санітарна рубка лісу, коли вирубують хворі дерева і проріджують зарості. У недавньому минулому вимерли і зникли з території України і цілої Європи такі види тварин: **тур,** або **дикий бик** (XVII ст.), **тарпан,** або **дикий кінь** (XIX ст.), **кулан** (XVI ст.). Та інші (дивись діаграму зліва).

Червона книга

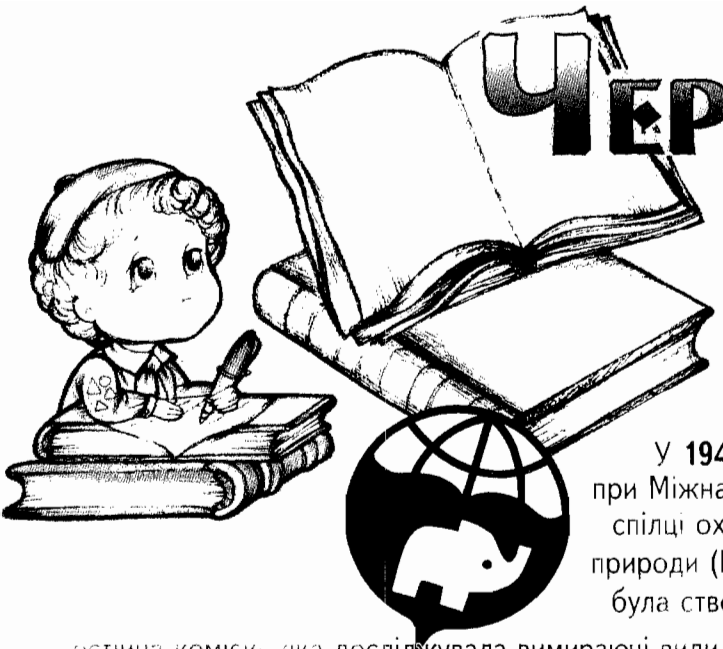

У **XVII ст.** в Європі вчені-біологи почали наукову класифікацію та реєстрацію видів рослин і тварин. І вже у XVIII ст. зоологи помітили, що деякі зареєстровані види зникають. Але науковий підхід до цієї проблеми почався аж в середині XX ст.

У **1948** році при Міжнародній спілці охорони природи (**МСОП**) була створена постійна комісія, яка досліджувала вимираючі види тварин і рослин. Якщо дослівно перекласти назву з англійської мови, то ми б назвали цю установу **Комісією виживання**. Протягом шести років ця комісія анкетувала вчених різних країн і збирала дані про ті види флори і фауни (фавни), яким загрожує зникнення. Ці відомості стали основою т. зв. **Червоної книги**. Ідея створення Червоної книги належить відомому англійському зоологові **Пітеру Скотту**.

Червоний колір — колір тривоги. **Міжнародна Червона книга** — це кілька солідних томів. В них записано біля **300 видів і підвидів ссавців,** майже **300 видів птахів,** понад **100 плазунів, 40 видів земноводних тварин, 250 видів рослин.** На жаль, Червона книга не має кінця — вона поповнюється постійно. На думку її авторів, кожна держава, на території якої живе вид, занесений у Червону книгу, несе відповідальність перед усім людством за охорону і збереження цього виду.

Одночасно з Червоною книгою комісія склала **"Чорний список"** тварин і рослин, які зникли з лиця землі, починаючи з 1600 року. **Червона книга з'явилась 1976 року.** До неї було внесено понад **150** видів рослин. До другого видання — понад **400.**

Пояснення до слів

Суховій — гарячий сухий вітер

Вершник — людина, яка їде верхи на коні

Обміління річок — зменшення рівня води в них, внаслідок чого річки стають мілкі

Українці живуть не тільки в Україні, а й у різних країнах світу.
На різних континентах живуть українські пластуни.
Вони можуть розказати багато цікавого про тварин, які водяться на терені цих країн, а особливо про таких, яких потрібно охороняти.

Впиши назви країн у відповідні клітинки: Канада, США, Аргентина, Польща, Німеччина, Англія, Австралія, Україна, Словаччина.

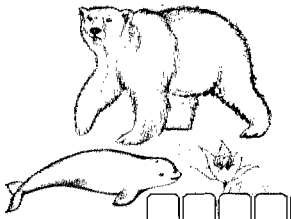

Білий ведмідь - може довго обходитись без їжі. Але, спіймавши здобич, відразу з'їдає 10-25 кг. Нині на планеті залишилось всього 10-20 тисяч білих ведмедів.

Білуха - незвичайна істота білого кольору. Не боїться холоду і мешкає в арктичних водах. На своє нещастя, білухи часто гинуть через забруднення морів.

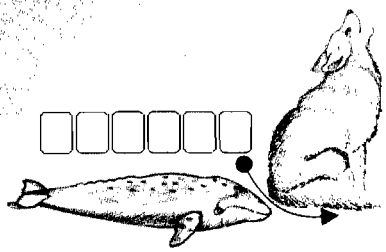

Лілія Маріпоза. Багаторічна рослина заввишки до 30 см. Її пурпурові квітки дуже гарні: суцвіття складається з трьох дзвіночків, а кожний дзвіночок має три ворсисті пелюстки.

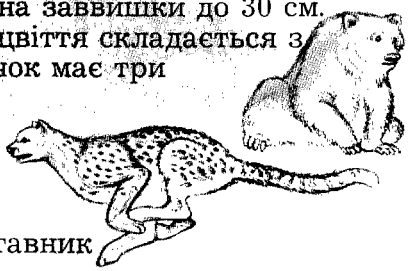

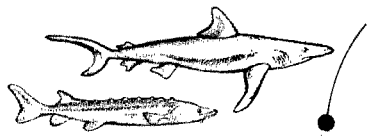

Ягуар. Найбільший, найдужчий представник родини котячих у Західній півкулі. Не дивно, що своїм божеством його обрали колись індіанці. Ягуар полює практично на будь-яку дичину на деревах, на воді, на землі і під землею.

Синій кит. Найбільша тварина на нашій планеті. Синій кит має у довжину біля 30 метрів.

Грізлі. Один з найнебезпечніших ведмедів. Зазвичай він уникає людини, але в разі небезпеки кидається в атаку. На короткій дистанції цей хижак може обігнати навіть скакового коня.

Кривошия черепаха. Повертає шию в різні сторони, ховаючи голову. Цих черепах у південних зонах біля екватора є біля 55 видів.

Вовк. Хижак родини собачих. В багатьох країнах вовки перебувають на грані вимирання. В Англії вовків було винищено повністю. І, напевно, цей хижак зник би повністю, якби в природі не почали діятись дивні речі: лани зазнали навали зайців, оленів і лосів. Гинули посіви. І тоді людина збагнула, що природа мудро вчинила, створивши вовка, який підтримує рівновагу в природі, поїдаючи слабших тварин.

Сірий кит. Живе в північних водах Тихого океану. Тіло сіре або чорне в білі краплини. Довжина до 15 метрів. Їсть дрібних тварин, що живуть на дні океану, всмоктуючи їх разом з піском.

Європейський бізон. Вчені вважають, що колись бізонів було у світі понад 60 мільйонів. Починаючи з XIX століття, люди нещадно винищували їх заради шкури і м'яса. Нині їх на волі понад дві тисячі.

Бобер. Бобра здавна вважають вправним будівельником і чудовим пливцем. Навіть люди багато чого навчилися у цієї працелюбної та наполегливої тварини. Відштовхуючись від води своїми дужими лапами, вони пропливають за годину до 10 кілометрів. У минулому столітті бобри ледь не зникли через своїє розкішне хутро.

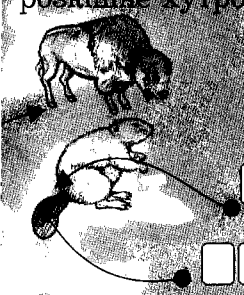

Барвінок хрещатий. Вічнозелений півкущик 30-60 см завдовжки. Квітки фіолетово-сині. Росте у букових, грабових, дубових і соснових лісах. Використовують, щоб зупинити кров, зубний біль, при хворобах горла.

Вомбат.
Вомбати належать до великої родини сумчастих. Полюбляють густі ліси, де виривають широкі просторі нори. Цю спокійну тварину важко вивести з рівноваги. Але якщо його роздратувати, то він затято боронитиметься.

Акула. Довгохвоста риба, яка плаває вздовж поверхні води. Свій довгий хвіст вона використовує для того, щоб зігнати в гурт риб та оглушити їх перед тим, як з'їсти.

Кенгуру.
Коли європейці висадилися на Австралійський континент, то перше, що вони побачили, це кенгуру. Вони поцікавилися в аборигенів, як називаються дивовижні істоти. Їм відповіли: "Кенгуру". Європейці вирішили, що то назва тварини. Лише згодом виявилося, що тамтешньою мовою "кенгуру" означає "не розумію". Абориген просто не зрозумів запитання. Але назва тварини так і залишилася.

Осетр.
Одна з найстаріших риб на землі. Її предки з'явились ще в Юрський період. Тіло і голова добре захищені кістяними пластинками. Їх ловлять заради делікатесної ікри.

Українці живуть не тільки в Україні, а й у різних країнах світу.
На різних континентах живуть українські пластуни.
Вони можуть розказати багато цікавого про тварин, які водяться на терені цих країн, а особливо про таких, яких потрібно охороняти.

Впиши назви країн у відповідні клітинки: Канада, США, Аргентина, Польща, Німеччина, Англія, Австралія, Україна, Словаччина.

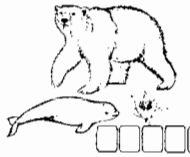

Білий ведмідь - може довго обходитись без їжі. Але, спіймавши здобич, відразу з'їдає 10-25 кг. Нині на планеті залишилось всього 10-20 тисяч білих ведмедів.

Білуха - незвичайна істота білого кольору. Не боїться холоду і мешкає в арктичних водах. На своє нещастя, білухи часто гинуть через забруднення морів.

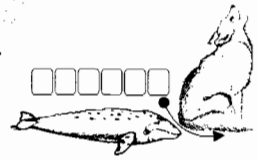

Лілія Маріпоза. Багаторічна рослина заввишки до 30 см. Її пурпурові квітки дуже гарні: суцвіття складається з трьох дзвіночків, а кожний дзвіночок має три ворсисті пелюстки.

Ягуар. Найбільший, найдужчий представник родини котячих у Західній півкулі. Не дивно, що своїм божеством його обрали колись індіанці. Ягуар полює практично на будь-яку дичину на деревах, на воді, на землі і під землею.

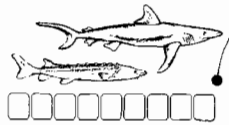

Синій кит. Найбільша тварина на нашій планеті. Синій кит має у довжину біля 30 метрів.

Грізлі. Один з найнебезпечніших ведмедів. Зазвичай він уникає людини, але в разі небезпеки кидається в атаку. На короткій дистанції цей хижак може обігнати навіть скакового коня.

Кривошия черепаха. Повертає шию в різні сторони, ховаючи голову. Цих черепах у південних зонах біля екватора є біля 55 видів.

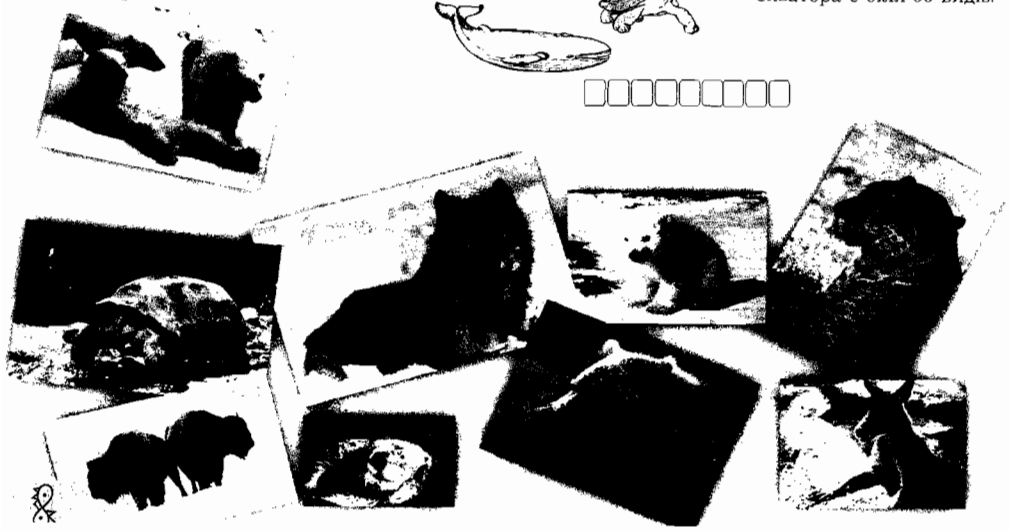

Вовк. Хижак родини собачих. В багатьох країнах вовки перебувають на грані вимирання. В Англії вовків було винищено повністю. І, напевно, цей хижак зник би повністю, якби в природі не почали діятись дивні речі: лани зазнали навали зайців, оленів і лосів. Гинули посіви. І тоді людина збагнула, що природа мудро вчинила, створивши вовка, який підтримує рівновагу в природі, поїдаючи слабших тварин.

Сірий кит. Живе в північних водах Тихого океану. Тіло сіре або чорне в білі краплини. Довжина до 15 метрів. Їсть дрібних тварин, що живуть на дні океану, всмоктуючи їх разом з піском.

Європейський бізон. Вчені вважають, що колись бізонів було у світі понад 60 мільйонів. Починаючи з XIX століття, люди нещадно винищували їх заради шкури і язика. Нині їх на волі понад дві тисячі.

Бобер. Бобра здавна вважають вправним будівельником і чудовим плавцем. Навіть люди багато чого навчилися у цієї працелюбної та наполегливої тварини. Відштовхуючись від води своїми дужими лапами, вони пропливають за годину до 10 кілометрів. У минулому столітті бобри ледь не зникли через своїє розкішне хутро.

Барвінок хрещатий. Вічнозелений півкущик 30-60 см завдовжки. Квітки фіолетово-сині. Росте у букових, грабових, дубових і соснових лісах. Використовують, щоб зупинити кров, зубний біль, при хворобах горла.

Вомбат. Вомбати належать до великої родини сумчастих. Полюбляють густі ліси, де виривають широкі просторі нори. Цю спокійну тварину важко вивести з рівноваги. Але якщо його роздратувати, то він затято боронитиметься.

Акула. Довгохвоста риба, яка плаває вздовж поверхні води. Свій довгий хвіст вона використовує для того, щоб зігнати в гурт риб та оглушити їх перед тим, як з'їсти.

Осетр. Одна з найстаріших риб на землі. Її предки з'явились ще в Юрський період. Тіло і голова добре захищені кістяними пластинками. Їх ловлять заради делікатесної ікри.

Кенгуру. Коли європейці висадилися на Австралійський континент, то перше, що вони побачили, це кенгуру. Вони поцікавилися в аборигенів, як називаються дивовижні істоти. Їм відповіли: "Кенгуру". Європейці вирішили, що то назва тварини. Лише згодом виявилося, що тамтешньою мовою "кенгуру" означає "не розумію". Абориген просто не зрозумів запитання. Але назва тварини так і залишилася.

ХАРЧОВИЙ ЛАН

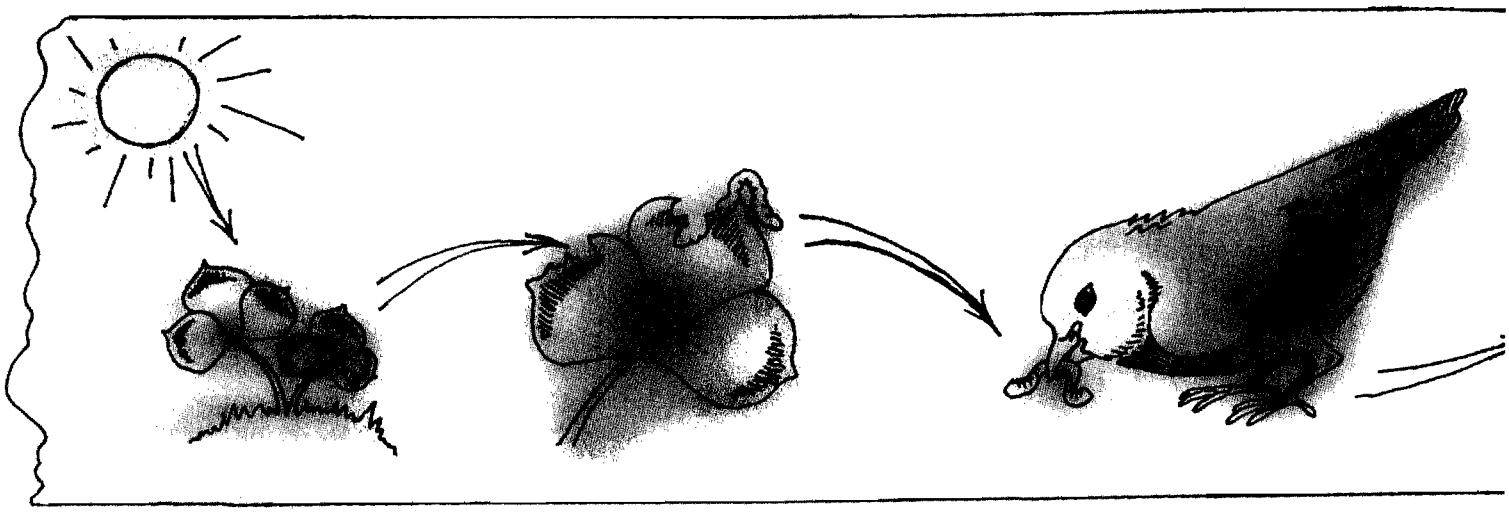

За Божим задумом все в природі взаємопов'язане. Рослини, тварини, вода і повітря — все це ланки одного ланцюжка. Все живе потребує енергії для продовження свого існування. Ця енергія надходить з їжі. Основним джерелом всієї енергії є Сонце, а зелені рослини — єдині живі істоти, які можуть перетворювати енергію Сонця на харчову енергію в процесі **фотосинтезу.**

Кожен харчовий ланцюг починається із зеленої рослини і продовжується тваринами, які поїдають рослини, а потім тваринами, які поїдають інших тварин. Коли помирає тварина, яка перебувала на вершині харчового ланцюга, поживні речовини розкладаються і повертаються в грунт. З грунту їх через коріння засвоюють рослини.

Завдання:

Виріж малюнки із зображенням рослин і тварин. Уважно розглянь схему харчового ланцюга і вклей рослини і тварин там, де, на твою думку, їхнє місце.
У цьому тобі допоможуть клітинки, в які треба вписати назви.

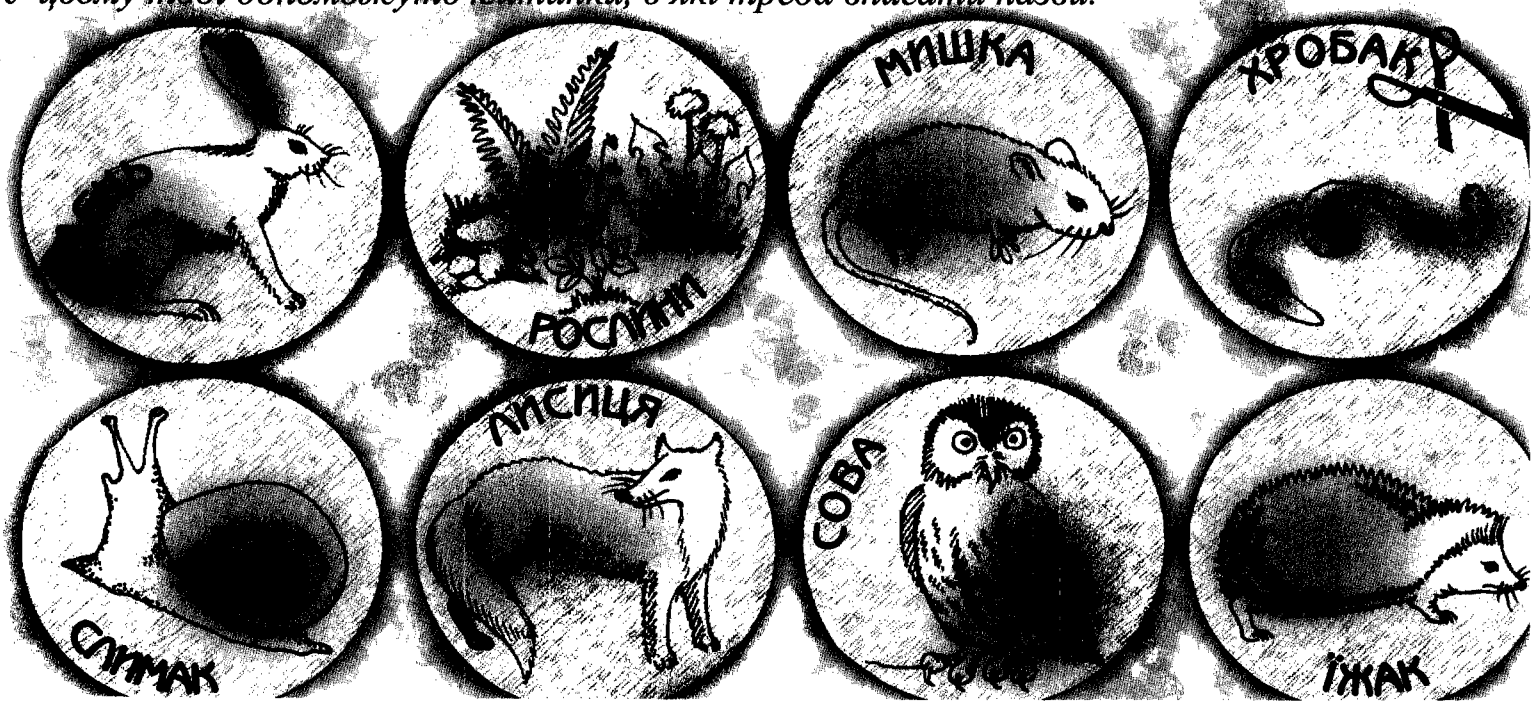

ЦЮГ У ПРИРОДІ

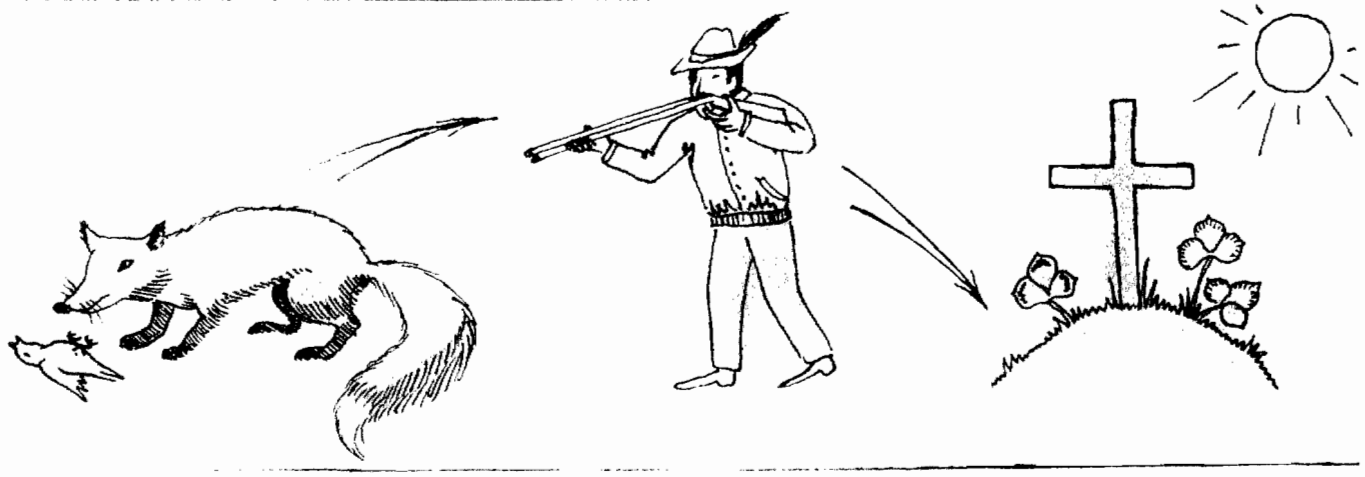

А тепер подумай, якби, наприклад, не стало мишок, що станеться з тими живими істотами, які від них залежать.

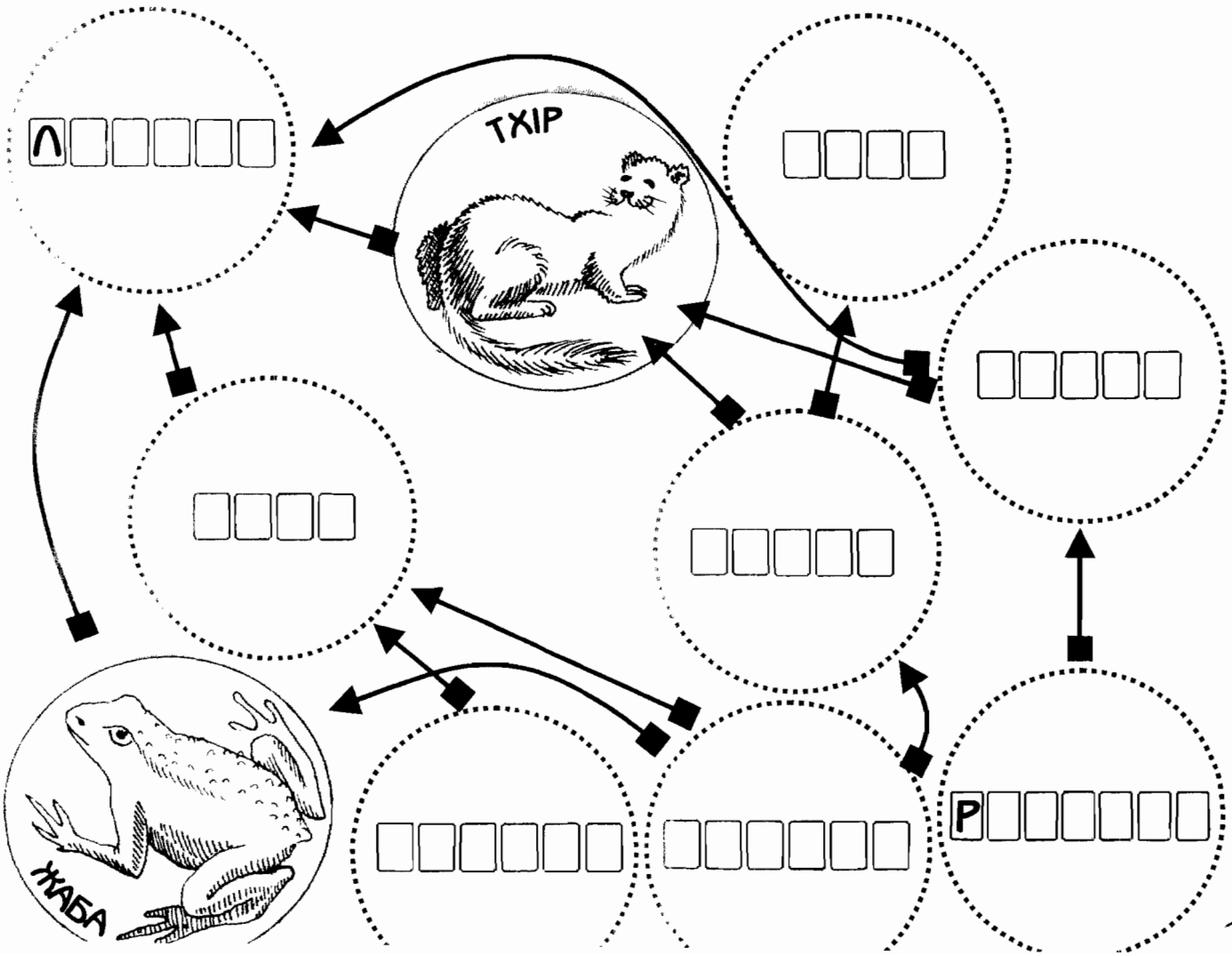

ХАРЧОВИЙ ЛАНЦЮГ У ПРИРОДІ

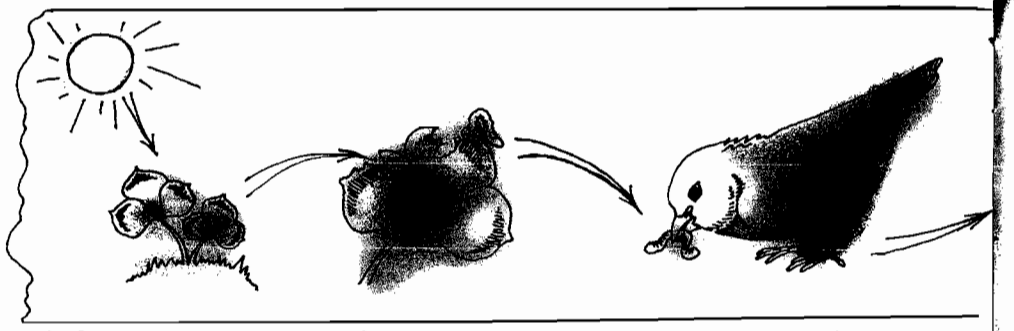

За Божим задумом все в природі взаємопов'язане. Рослини, тварини, вода і повітря — все це ланки одного ланцюжка. Все живе потребує енергії для продовження свого існування. Ця енергія надходить з їжі. Основним джерелом всієї енергії є Сонце, а зелені рослини — єдині живі істоти, які можуть перетворювати енергію Сонця на харчову енергію в процесі **фотосинтезу.**

Кожен харчовий ланцюг починається із зеленої рослини і продовжується тваринами, які поїдають рослини, а потім тваринами, які поїдають інших тварин. Коли помирає тварина, яка перебувала на вершині харчового ланцюга, поживні речовини розкладаються і повертаються в грунт. З грунту їх через коріння засвоюють рослини.

Завдання:

Виріж малюнки із зображенням рослин і тварин. Уважно розглянь схему харчового ланцюга і вклей рослини і тварин там, де, на твою думку, їхнє місце.
У цьому тобі допоможуть клітинки, в які треба вписати назви.

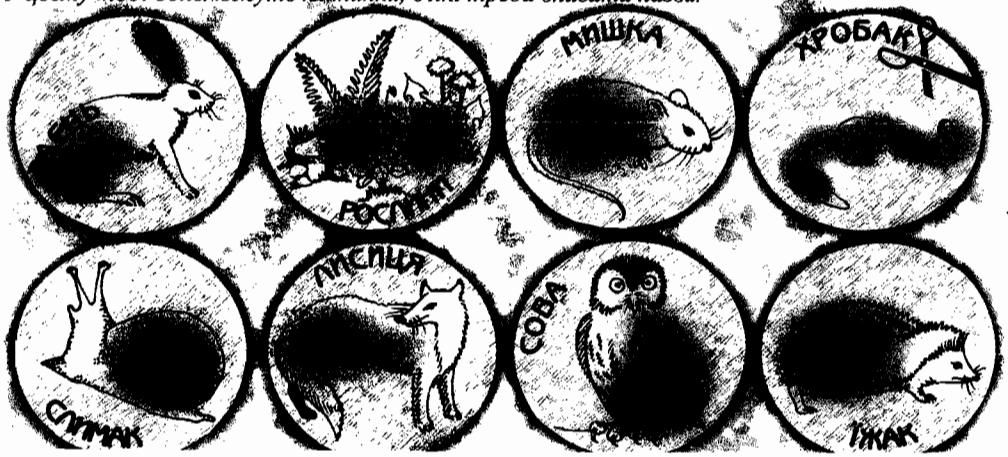

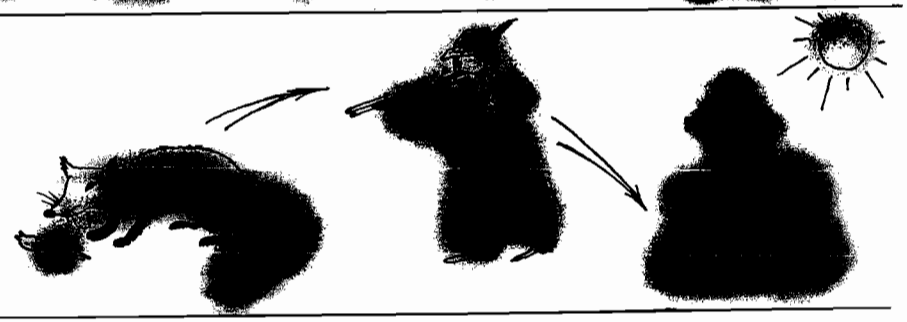

А тепер подумай, якби, наприклад, не стало мишок, що станеться з тими живими істотами, які від них залежать.

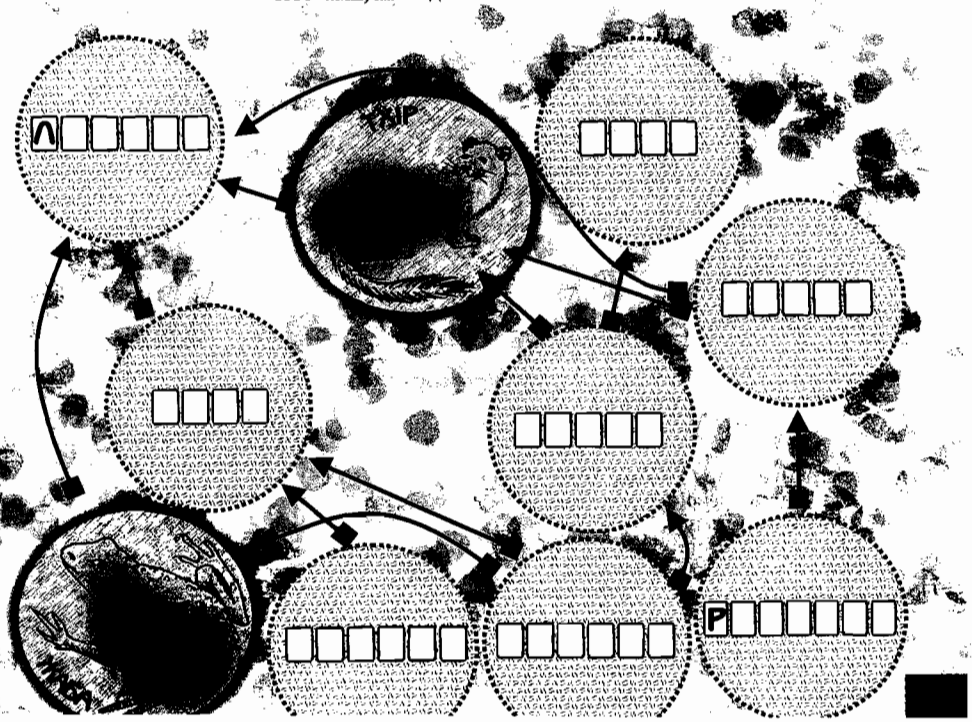

ЛІСОВА ПРИГОДА

Того ранку всі лісові мешканці були дуже здивовані. Біля кожної їхньої хатки: біля зайчикової нори, білоччиного дупла, навіть коло гнізда сороки — скрізь були прикріплені кольорові таблички. Зайчик довго приглядався до своєї таблички. На ній був намальований його портрет — майже такий, як насправді, тільки у нього ліве вухо було трохи довше від правого, а на портреті — однакові. Під портретом було написано: "заєць. Lepus timidus". Потім меншими буквами був опис, як цей заєць виглядає, де живе і чим харчується."Гм, — Зайчик почухав лапою потилицю, — і звідки вони про мене все знають?" Але найцікавіше стояло внизу, обведене в червону рамочку: "Вид занесений до Червоної книги України. Охороняється законом".

Зайчик розглянувся по галявині. Коло мурашника теж була прикріплена табличка, і по ній лазило вже багато мурах — розглядали літери.

— Зайчику! — покликали мурахи. — Прочитай нам, що тут написано!

— Не можу! Я втомився! — відмахнувся Зайчик. Він хотів подивитися, чи справді скрізь є такі таблички і звідки вони взялися. Він пішов своєю стежкою до води, де Черепаха завжди приймала ранкову купіль. На березі справді стояла табличка, вкопана в землю. "Черепаха", — прочитав Зайчик. На піску біля таблички виднілися сліди ніг. Одні були дуже великі — такі, що Зайчик міг вільно сісти у цей слід. Інші були менших розмірів. Це були сліди людей.

— Напевно, тут були новаки! — промовив Зайчик уголос. І враз почув, як над його головою хтось весело цвірінькнув. Він озирнувся. На гілці верби сиділо Пташеня і сміялося.

— А гарно ми це зробили, правда? Ти вгадав, Зайчику, — тут були новаки! Ми разом з ними чіпляли ці таблички, а я показувало, де хто живе.

— А що таке "Червона книга"? — запитав Зайчик, коли Пташеня зупинилося, щоб перевести дух.

— А от почитаєш мій журнал — і довідаєшся! — весело цвірінькнуло Пташеня і злетіло з гілки.

— Ох, доведеться таки читати журнал, — пробурмотів Зайчик і почвалав до лісового кіоска, щоб купити свіже "Пташеня"

Українські Карпати

Гора Сокіл

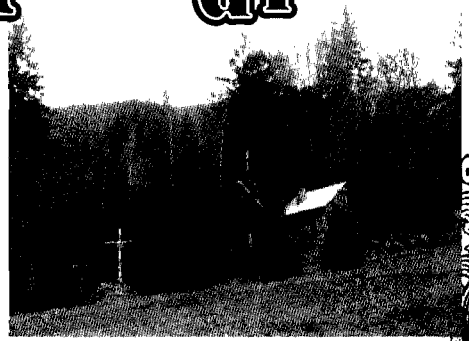

Митрополит Андрей Шептицький був великим добродієм Пласту. Він надав для пластунів церковні землі в Карпатах для юнацьких і новацьких таборів.

Карпати тягнуться вздовж семи держав Центральної та Східної Європи.

Українські Карпати становлять частину гірської системи Карпат і розташовані на заході України. Вони складаються з кількох паралельних хребтів, які простягаються дугою з північного заходу на південний схід.

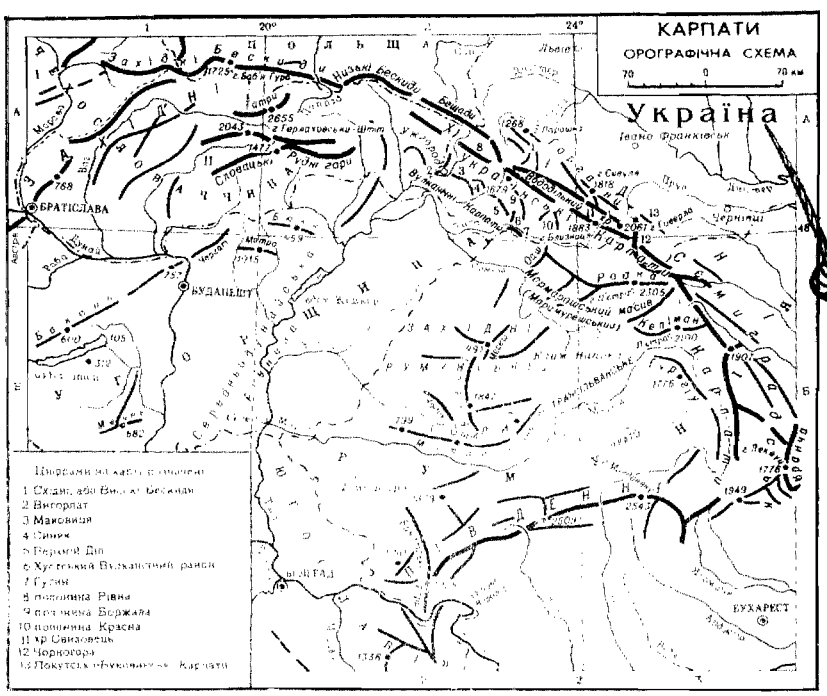

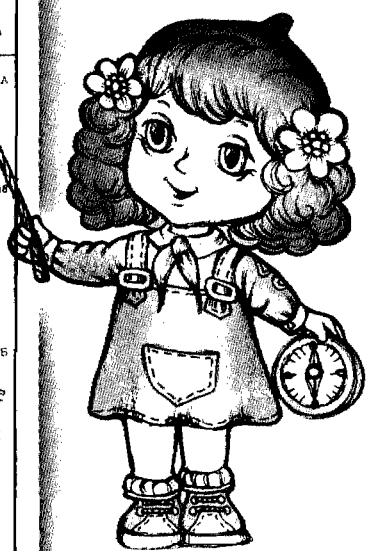

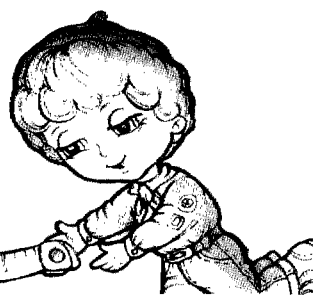

Довжина Карпат від верхів'їв р. Сяну до витоків р. Сучави становить 280 км, ширина понад 100 км.

Карпати — гори середньої висоти. Найвищі вершини їх розташовані на Чорногорському масиві.

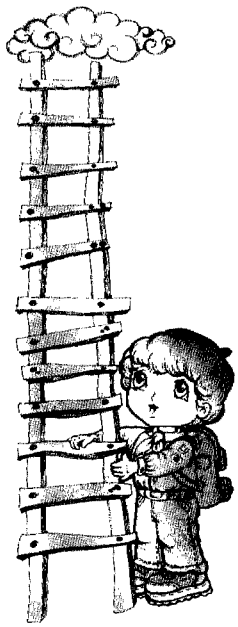

Говерла — 2061 м, найвища точка України
Петрос — 2020 м
Ребра — 2007 м
Гутин-Томнатик — 2017 м
Бребенескул — 2035 м
Піп-Іван — 2022 м

Завдання: Підпиши під кожною горою її назву.

На жаль, від XIX ст. карпатські ліси зазнають варварських вирубок. Тому з 1968 року був створений Карпатський міжнародний біосферний заповідник. А 1980 року — ще й Карпатський національний природний парк. Під охороною опинилися букові, ялицеві, тисові ліси, альпійські луки — полонини, а також унікальне місце в світі — Долина нарцисів біля Хуста.

Тваринний світ Карпат

В Карпатах живуть:

Зі 112 видів прісноводних риб України — 53; Із 20 видів плазунів — 12; Із 358 гніздових птахів — 180; Зі 102 видів ссавців — 74

Пластуни багато і часто мандрують. Улюбленим місцем пластових мандрівок є Українські Карпати. Взимку пластуни їздять в горах на лещатах. Влітку в Карпатах відбувається найбільше пластових таборів. Дуже часто пластуни проводить екологічні акції — прибирають сміття після недбалих туристів.

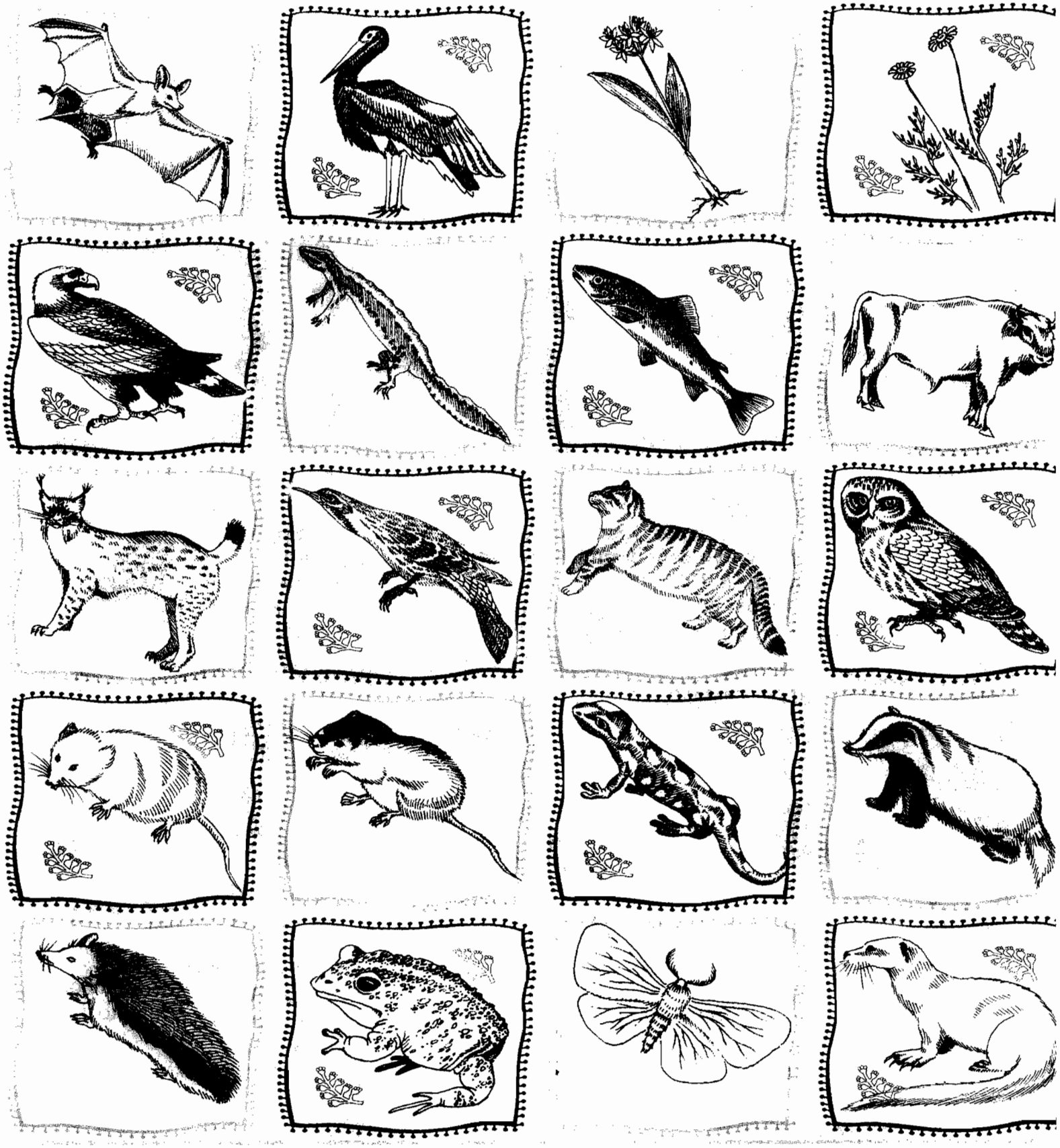

ГРА: РІДКІСНІ РОСЛИНИ І ТВАРИНИ КАРПАТ

Правила гри:

На цій сторінці зображено рідкісні види тварин і рослини Карпат, більшість з яких занесені до Червоної книги. Чи добре ви їх знаєте? Давайте спробуємо!

У грі бере участь 2-5 осіб. Для гри потрібні: картки з описом тварин і рослин, розкладка з ілюстраціями, кубик з цифрами або лічилка.

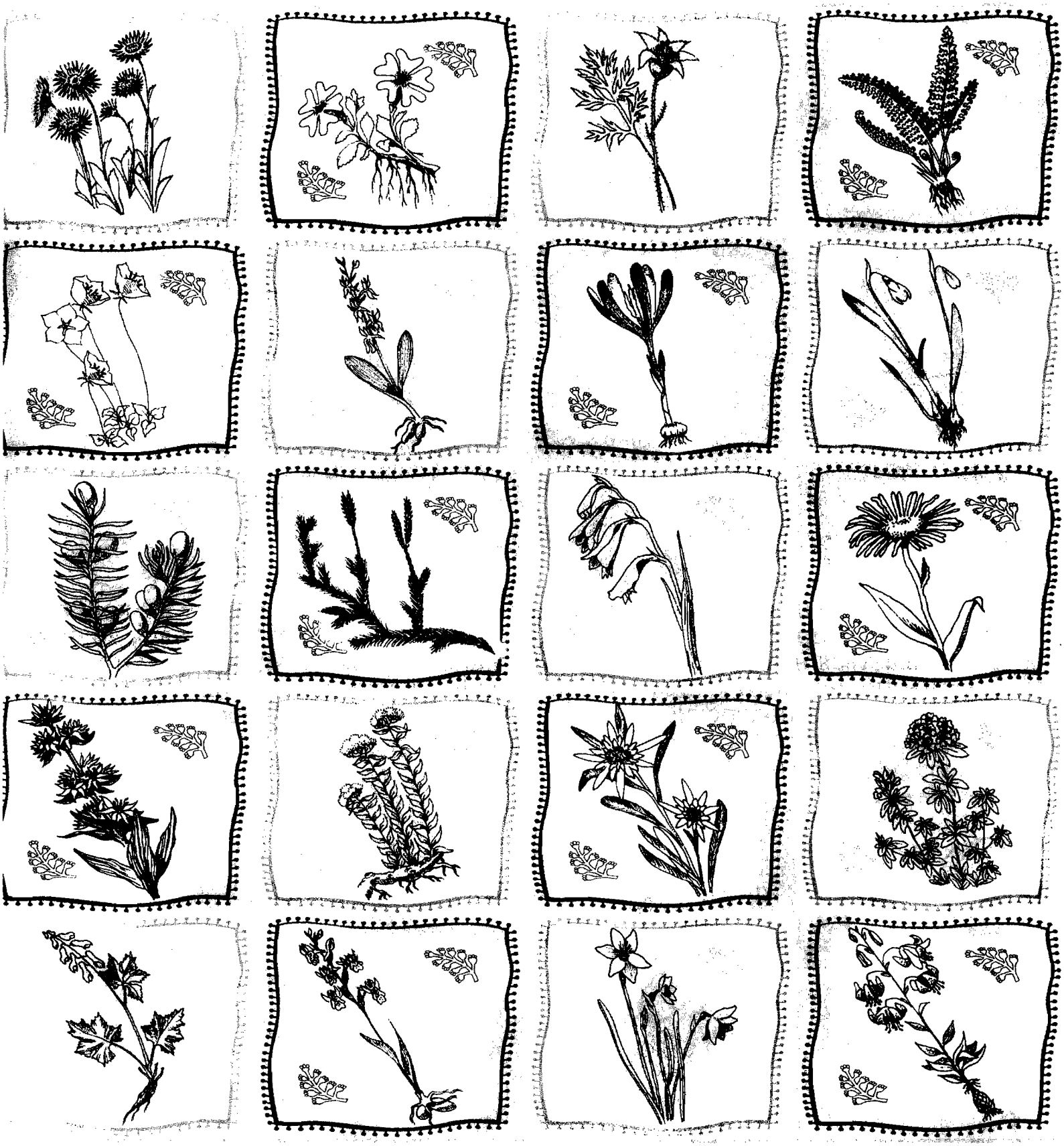

Всі гравці отримують по три карточки з описом тварин (картки виріж із вкладки). Перший хід робить той, кому випав опис тої тварини, що є першою на схемі. Цей гравець має накрити своєю карткою малюнок на схемі (текстом донизу). Далі хід наступного гравця: він повинен накрити наступну картинку. Якщо черговий гравець не має карточки, він пропускає хід. Якщо ні в кого немає опису відповідної тваринки, гравці по черзі беруть собі наступні карточки. Виграє той, хто перший закриє на схемі всі малюнки.

Не можна мінятися карточками, вибирати, читати опис перед тим, як отримаєш карточку.

Якщо всі картинки будуть розкладені правильно, на звороті вийде малюнок

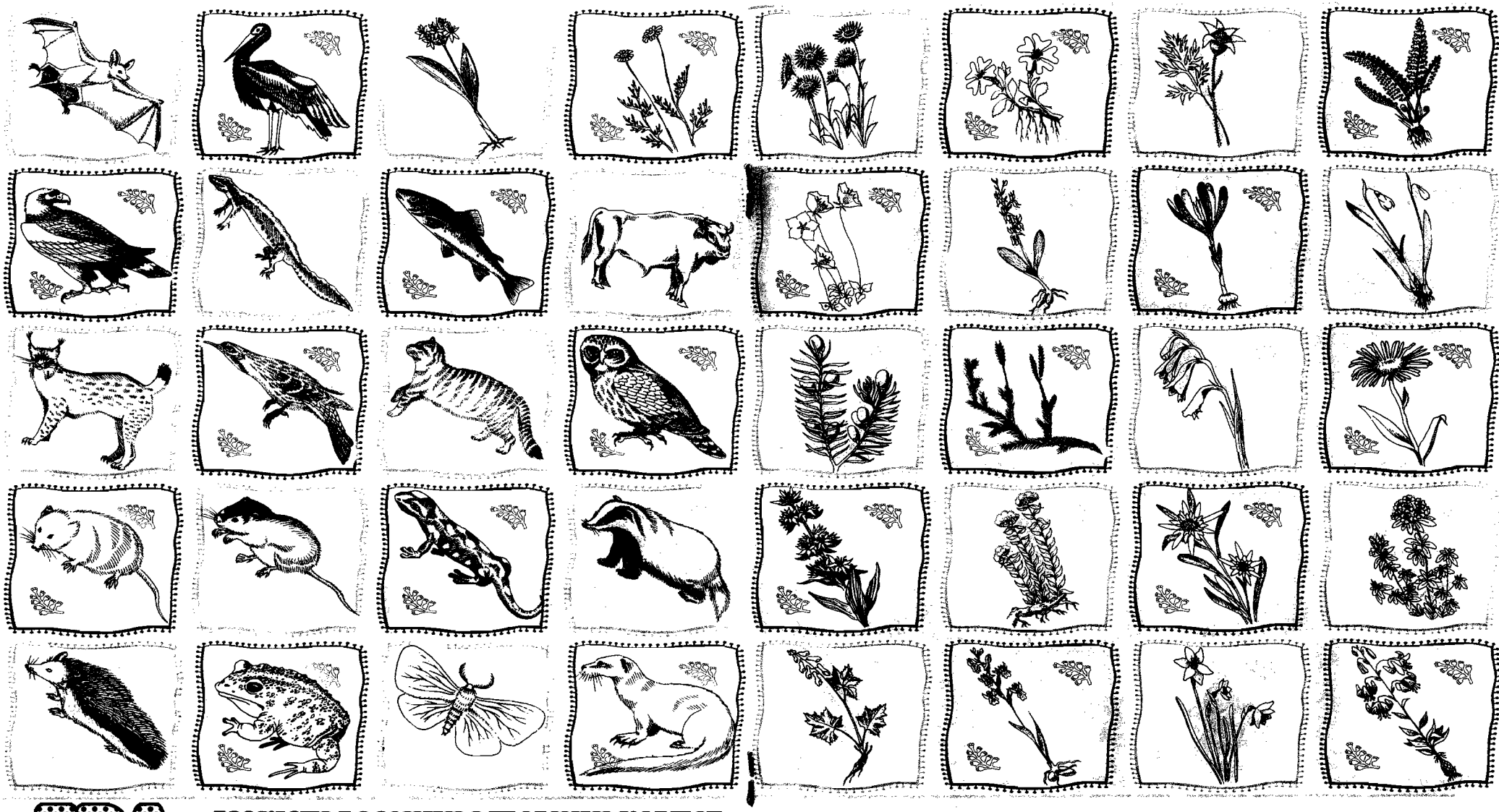

ГРА: РІДКІСНІ РОСЛИНИ І ТВАРИНИ КАРПАТ

Правила гри:

На цій сторінці зображено рідкісні види тварин і рослини Карпат, більшість з яких занесені до Червоної книги. Чи добре ви їх знаєте? Давайте спробуємо!

У грі бере участь 2-5 осіб. Для гри потрібні: картки з описом тварин і рослин, розкладка з ілюстраціями, кубик з цифрами або лічилка.

Всі гравці отримують по три карточки з описом тварин (картки виріж із вкладки). Перший хід робить той, кому випав опис тої тварини, що є першою на схемі. Цей гравець має накрити своєю карткою малюнок на схемі (текстом донизу). Далі хід наступного гравця: він повинен накрити наступну картинку. Якщо черговий гравець не має карточки, він пропускає хід. Якщо ні в кого немає опису відповідної тваринки, гравці по черзі беруть собі наступні карточки. Виграє той, хто перший закриє на схемі всі малюнки.

Не можна мінятися карточками, вибирати, читати опис перед тим, як отримаєш карточку.

Якщо всі карточки будуть розкладені правильно, на звороті вийде малюнок

Папороть. Рослина з листочками, які утворюють пишні віяла. Ніколи не цвіте, тому що це спорова рослина і розмножується спорами. В народі існує повір'я, що той, хто знайде її цвіт на Івана Купала, матиме щастя.

Сон-трава. Рослина з білими гарними квітами, подібними до дзвіночків. Цвіте в квітні-травні. Зникає через те, що масово збирають на букети.

Первоцвіт дрібний (не плутати з лікарським!). Невисока (до 7 см) рослина з лопатоподібними листочками і рожевими або рожево-фіолетовими квітами. Зникає через масове зривання на букети і викопування кореневищ.

Айстра альпійська. Має великі окремі квіти з вузькими пелюстками. Колір — від блідо-фіолетового по краях до жовтого посередині, її садова родичка прикрашає наші квітники вже від XVI ст.

Роман карпатський. Багаторічна квіткова рослина, дуже схожа на звичайну лікарську рослину (через що їх і плутають). Має велику золоту середину в оточенні віночка білих пелюсток.

Цибуля ведмежа (черемша). Можливо, ти й куштував ранньою весною її соковиті листки, що пахнуть часником. А ця квітка, між іншим, перебуває під охороною.

Лелека чорний. Великий птах з розмахом крил до 2 см. Зовні схожий на білого лелеку, але в нього голова, шия, груди і вся верхня частина тіла — чорного кольору. В Україні гніздиться 300-350 пар.

Кажани. Дрібні ссавці, які мають крила замість лап і літають вночі. Живуть в печерах, підземеллях, ущелинах скель.

Підсніжник білосніжний. Ця маленька весняна квітка зацвітає однією з перших в природі у березні-квітні. На тонкому стеблі похило вниз звисає білий дзвіночок.

Шафран Гейфелів. Рання весняна квітка фіолетового кольору з яскравими жовтогарячими тичинками. Стебло дуже коротке і здається ніби схожа на лійку квітка виростає просто з землі.

Зозулині сльози. Хтозна, чи плачуть зозулі, але їх сльози ростуть у вологих лісах і болотах. У Карпатах 2 види: зозулині сльози серце листі, квітки брудьувато-пурпурові з неприємним запахом і зозулині сльози яйцевидні з жовтувато-зеленими квітками.

Дзвоники карпатські. Трав'яниста рослина з великими окремими блакитними квітками, які, здається, от-от наповнять своєю музикою полонину. Цвіте влітку.

Зубр. Величезна лісова тварина. Важить до 1 тонни. Має густу гриву, кошлату бороду і широко розставлені роги. Хоч страшна на вигляд, але травоїдна.

Форель струмкова. Прісноводна риба, яка водиться в маленьких гірських річках і струмках, ховається між камінням.

Тритон карпатський. Мініатюрний "динозаврик" довжиною до 4 з половиною см. Тулуб має різні відтінки коричневого, а животик — яскраво-оранжевий колір. Дуже чутливий до забруднення води.

Беркут. Великий орел з досить довгим хвостом. Розмах крил до 2 м. гніздиться в ущелинах скель. Живиться дрібним тваринами і птахами, хоч може часом вполювати і лисицю.

Арніка гірська. Жовтогаряча велика квітка, схожа на айстру. Листки довгасті. Цвіте влітку на полонинах. Зникає через масову заготівлю для лікарської сировини.

Косарики болотні (дикий гладіолус). Декоративна квітка, цвіте в травні. Має темно-пурпурово-фіолетові великі квіти і досягає висоти 1 метра.

Баранець звичайний. Повзуча рослина, стебло місцями підняте над землею. Розмножується спорами. Сучасник мамонтів, а може, й динозаврів.

Тис ягідний (негний -дерево). Вічнозелене хвойне дерево або кущ заввишки 3-16 м. В кінці літа на ньому зав'язуються яскраво-червоні ягоди. Славиться своєю міцною деревиною.

Сичик-горобець. Найдрібніша серед сов. Довжина тіла всього 16-18 см. Колір бурувато-сірий з білими крапочками і смужечками. Ноги оперені аж по самі нігті.

Кіт лісовий. Зовні схожий на домашнього Мурчика: сіро-бурий, смугастий, зеленоокий, проте більший за розмірами. Хижак. Гладити не варто!

Тинівка альпійська. Строката пташка завбільшки з горобця. Зверху сіро-бура, горло білувате, животик і груди коричневі, боки охристі. На хвості і крилах — білі смуги.

Рись. Належить до родини котячих. Має елегантні вушка з китичками, а на мордочці — карбовані зморшки. Хижак. Полює завжди сама.

Рододендрон східнокарпатський. Вічнозелений низькорослий чагарник з червоно-рожевими, зрідка білими квітами і темно-зеленими листочками. Росте лише у високогір'ї Карпат.

Едельвейс альпійський (білотка, шовкова косиця). Зірвати цю квітку можуть за переказами, лише ті лицарі, які доберуться до найвищих вершин. Невелика рослина з гарною сріблисто-білою зіркоподібною квіткою.

Родіола рожева. Невисока багаторічна рослина з м'ясистим листям і дрібними жовтими квітками. Має масивне бульбоподібне кореневище, яке містить ефірну олію, схожу запахом на трояндову.

Тирлич жовтий. Високогірна квітка, дуже вибаглива до клімату і грунту. "Засинає", стуляючи пелюстки, навіть тоді, коли набігає найменша хмаринка. Чутлива до сейсмічних коливань.

Борсук. Величенький звір, з короткими й дужими ногами, гострими кігтями, маленькою головою та довгою шиєю. Полюбляє поспати. Знищує багато гризунів, отруйних змій, шкідливих комах.

Саламандра плямиста. Вкрита безліччю жовтуватих, оранжевих та золотавих плямок на чорному тлі. Полюбляє вогкі і темні місця, тому ховається під корінням, камінням або в нірці. Узимку впадає в сплячку.

Миша польова. Маленький гризун. Прудко бігає та лазить по стеблах. Будує свої гнізда на зразок пташиних, вправно звиваючи їх з прутиків. Живиться зерном, комахами.

Бурозубка альпійська. Дуже схожа на мишку, але має довшу мордочку і гострющі зуби. Дуже жвава і спритна, прудко бігає, а при потребі і плаває.

Лілія лісова. Єдиний в Україні вид лілій, який трапляється в дикій природі. Пелюстки має закручені, червоно-рожеві, зрідка білі, покриті темно-фіолетовими плямками.

Нарцис вузьколистий. Ми звикли бачити цю гарну білу весняну квітку з золотим вінчиком посередині у садах. Але вона росте в дикій природі. Крім Долини нарцисів, її можна ще побачити й на полонинах.

Зозулинець болотний. Один із родичів прекрасних орхідей. Квітки зібрані в суцвіття колос, але якщо розглянути кожну зокрема, то справді побачиш маленьку орхідею. Цвіте рожевим цвітом.

Аконіт Жакена. Висока багаторічна рослина, прикрашена світло-жовтими квітами, схожими формою на квасолини. Дуже отруйна!

Видра. Чудово пристосована до життя у воді. Завдяки округлій голові, короткій м'ясистій шиї, товстому хвосту та перетинчастим лапам ця тварина легко плаває. Якщо не полює на риб чи жаб, то розважається, бавлячись у воді.

Шовкопряд кульбабовий. Середніх розмірів метелик (розмах крил 5см) з рівномірно забарвленими жовтими крильцями.

Ропуха очеретяна. Невелика жаба сіро-оливкового кольору з вузькою світлою смужкою посередині спини. Довжина до 8 см.

Їжак вухатий. Маленька колюча тваринка. На відміну від їжака звичайного, має великі вуха, вкриті білуватою шерстю.

Долина нарцисів

Так поетично назвав народ урочище біля Хуста — єдине місце в Україні, де збереглися природні зарослі нарциса вузьколистого. У травні вся долина вкривається ніжно-білим килимом і наповнюється п'янким ароматом. Звичайно, що цією красою можна тільки милуватися. Ні зривати квіти, ні вести якусь господарську діяльність, ні навіть ходити в зарослях не можна, тому що нарциси перебувають під строгою охороною.

ЕКОЛОГ НОВАЦЬКІ ВМІЛОСТІ

Ця вмілість діє в Україні, але вимоги не є признані для всіх країн.

Вік: 9-11 років

1. Поясни, що таке екологія

2. Розкажи про екологічну систему будь-якого природного ландшафту

3. Розкажи про взаємозалежність людини і природи.

8. Організуй і проведи з роєм добре діло в природі для поліпшення екологічної ситуації у своєму регіоні (місті, селі, околиці).

4. Поясни, чому в природі стаються катаклізми та який вплив на це має людина.

7. Придумай власну гру, виставу, пісню або казку про важливість гармонії в природі.

9. Збери альбом фотографій природних ландшафтів.

5. Опиши екологічні зміни, які відбуваються у твоєму місті чи селі під впливом заводів, транспорту тощо.

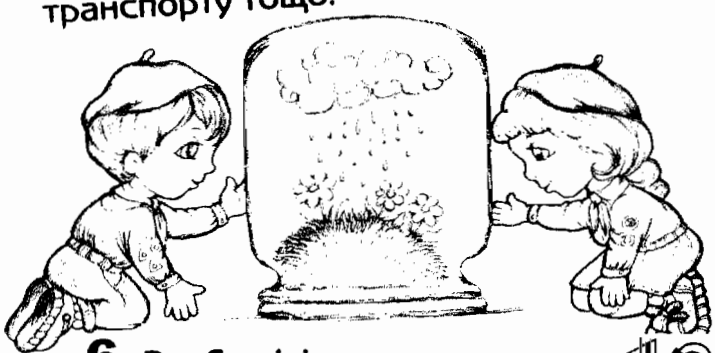

6. Зроби мініатюрну закриту

СМІТТЯ НА

Щоденно кожна родина виносить у середньому з дому відро сміття. А тепер уяви собі, що так само роблять шість мільярдів мешканців планети. Додай ще фабрики і заводи, готелі і ресторани. Це ж цілі гори Гімалаї сміття! Якщо з ним нічого не робити, то людство потоне у відходах.

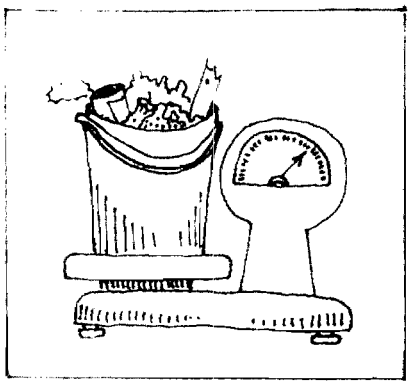

Зваж сміття, яке твоя сім'я викидає за один день. Запиши загальну вагу над лінією внизу.

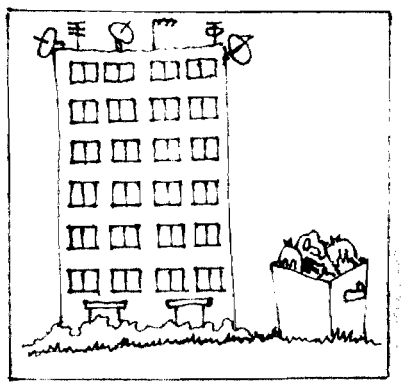

Скільки сімей живе на твоїй вулиці або у твоєму будинку? Запиши це число над лінією внизу.

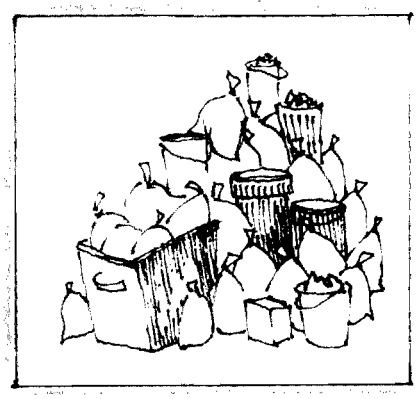

Скільки кілограмів сміття викидають на твоїй вулиці або у твоєму будинку? Помнож вагу на кількість сімей. Запиши відповідь внизу.

А тепер уяви собі, якщо це число помножити на кількість сімей у твоєму місті, країні, планеті?

Тому існують різні способи переробляти сміття. Скло, метал і пластик переплавляють і використовують вдруге; макулатуру (макулятуру) переробляють знову на папір, з органічних відходів (листя, трава, рештки їжі) роблять добрива; забруднену воду знезаражують і перепускають через спеціальні (спеціяльні) фільтри; дим заводів теж повинен переходити через фільтри. Але, на жаль, так роблять не всюди. В Україні тільки починають будувати заводи з переробки сміття. Багато підприємств не мають коштів на очисні споруди і фільтри.

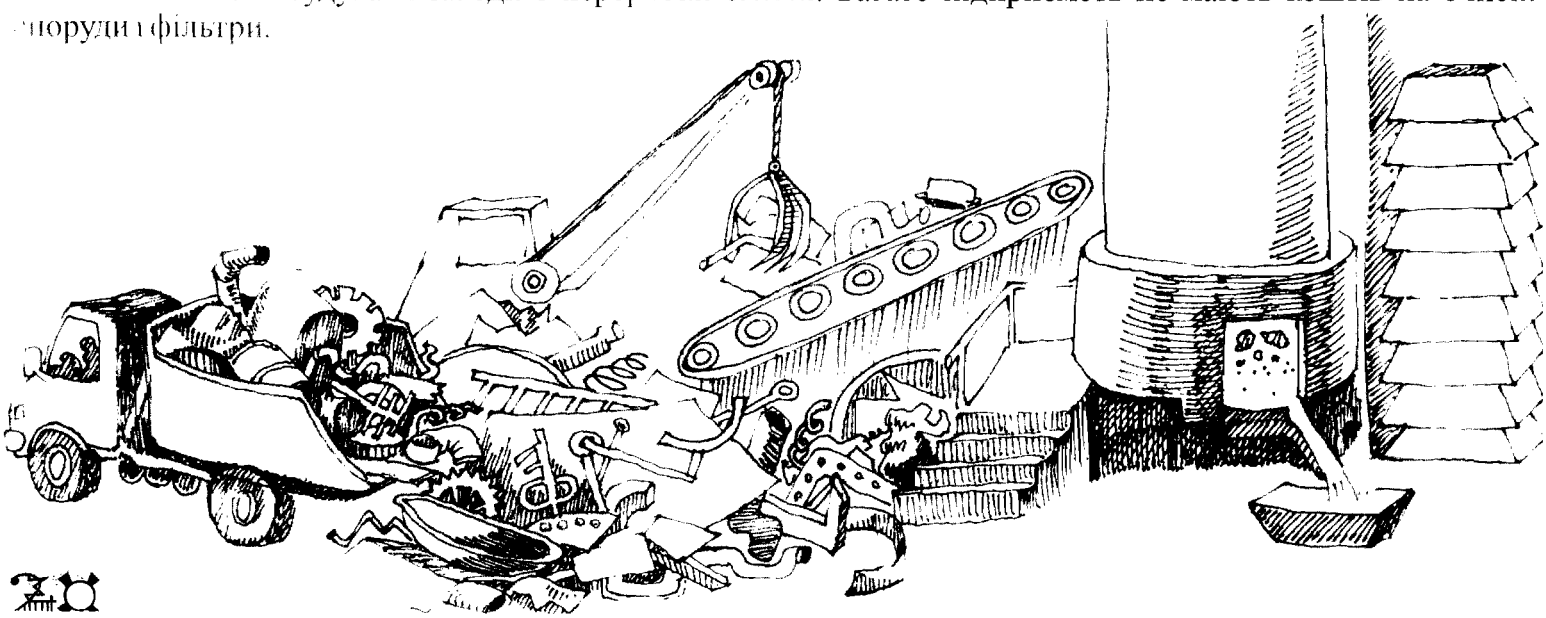

ПЛАНЕТІ

А ще багато людей просто не люблять прибирати сміття після себе. Ти бачив, як деколи виглядають після вихідних ліси і парки, закидані сміттям. Почни зі себе: відпочиваючи за містом, не залишай на березі річки чи лісовій галявині жодних слідів свого перебування. Погаси вогнище і збери в торбинку сміття. Лушпиння з картоплі чи яблук можеш залишити звірятам. Але не кидай ніде ні пляшок, ні пластикових пакетів. Пригадай: навіть маленька мурашка прибирає за собою.

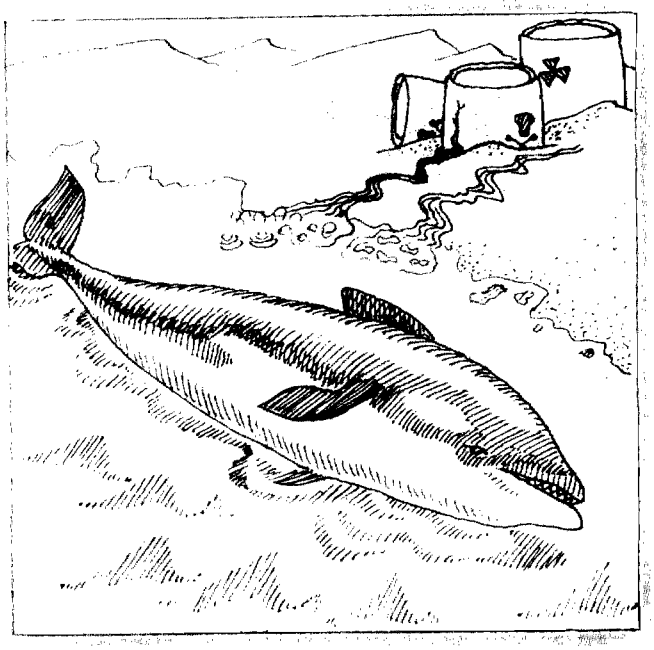

Деякі люди закопують небезпечні відходи у землю, йдуть дощі. Через багато років ці відходи починають розкладатися і протікати. Отрута і хімікати потрапляють до стічних вод, отруюючи все довкола. **Пластик** – найнебезпечніше сміття. Він гниє понад 200 років. Багато тварин, зокрема кити і дельфіни, гинуть, заковтнувши пластикові пакети.

Щодня ми викидаємо величезні купи сміття.

Постав ✕ біля кожної речі, які ти викинув у смітник за останній тиждень:

Стара іграшка
Пляшка скляна
Пляшка пластикова
Журнал
Пластмасова скляночка
Шкарпетка з діркою

Книжка
Газета
Зошит
Пакет
Старе крісло

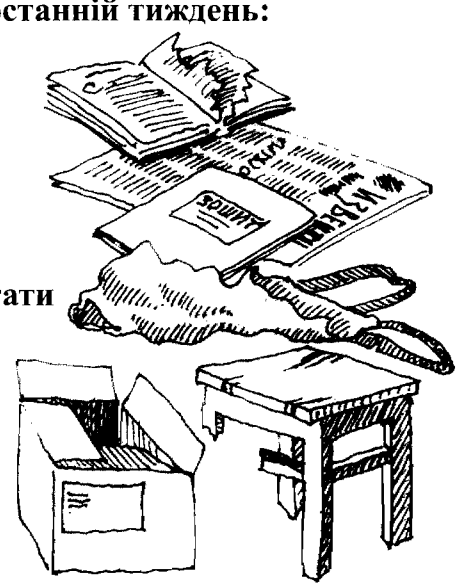

А тепер подумай, які з тих речей ти міг би використати ще раз. Постав стрілочки від цих речей до відповідних малюнків.

віддати комусь
відремонтувати
використати ще раз
здати на переробку
твоя ідея

Природа покликала

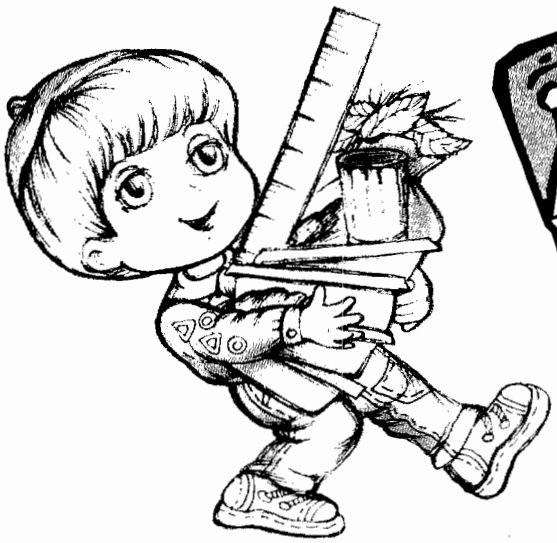

Дослід 1

Що потрібно для проведення досліду:

- три пластмасові мисочки прямокутної форми
- стіл
- пластилін
- лінійка
- дві склянки землі
- невеличка посудина, наповнена листям, травою і гілками
- склянка

Як проводити дослід

- Постав одну з мисочок на стіл.
- За допомогою пластиліну закріпи дві інші мисочки таким чином, щоб одним краєм вони були у першій мисочці, а інший щоб був піднятий над столом на 5 см.
- Насип по склянці землі у кожну мисочку.
- Поверх землі в одну із мисочок насип листя, трави і гілочок.
- Над мисочкою з землею поступово підливай воду з висоти 15 см.
- Зроби те саме на іншій мисочці, де земля вкрита травою і гілками.
- Порівняй, скільки землі було змито з однієї мисочки і скільки з іншої.

Результат: Набагато більше землі було змито там, де грунт нічим не був покритий.

Тому землю легко змиває вода і уносить її вниз. У природі земля звичайно вкрита травою, листя, гілками. Таке покривало захищає ґрунт від розмивання. Вбирає в себе воду, яка в інших умовах могла б змивати землю. Рослини забезпечують ґрунтові ще більший захист. Процес змивання ґрунту водою називається ***ерозією***.

Чому гинуть рослини

Дослід 2

Рослинам, тваринам і людям потрібне чисте повітря, чиста вода і чиста земля. Подивися, що може трапитися, коли її середовище забруднене або змінене на гірше. Спробуй зробити цей дослід, і зрозумієш, чому гинуть живі істоти у забрудненому середовищі.

1. Відріж чотири листочки з одного кущика герані.
2. Постав кожен листочок в окрему склянку з водою.
3. Тепер забрудни воду у трьох склянках:
   - Налий дві столові ложки оцту в **першу** склянку. Напиши слово **кислота** на стрічці. Прикріпи стрічку до склянки.
   - Поклади дві столові ложки солі в **другу** склянку. На цій склянці напиши слово **сіль**.
   - Налий дві столові ложки олії в **третю** склянку. Напиши **олія** на треті склянці.

А тепер на **четвертій** склянці напиши **вода**.

Постав усі чотири склянки на підвіконня з сонячного боку. Спостерігай за листочками протягом тижня.

Обведи малюнок листочка, що має найкращий вигляд. Розфарбуй листочки.

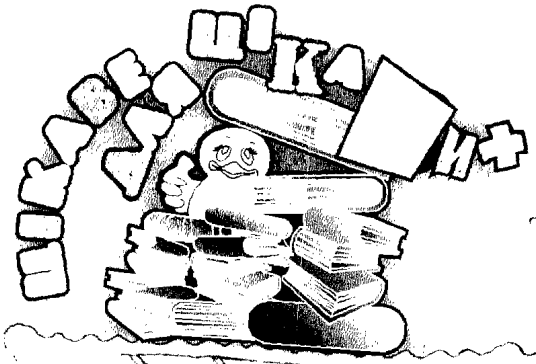

Тільки у Карпатах можна зустріти такі прекрасні види рослин, як бузок угорський, дзвоники карпатські, роман карпатський, волошка мармароська.

Ведмідь залишився тільки в Карпатах. У 70-ті роки XX століття тут налічувалось 1300 особин, а сьогодні лише 360.

Найвищий пік у Карпатах — Герлаховський Щит у Високих Татрах в Словаччині. Його висота 2665 метрів над рівнем моря.

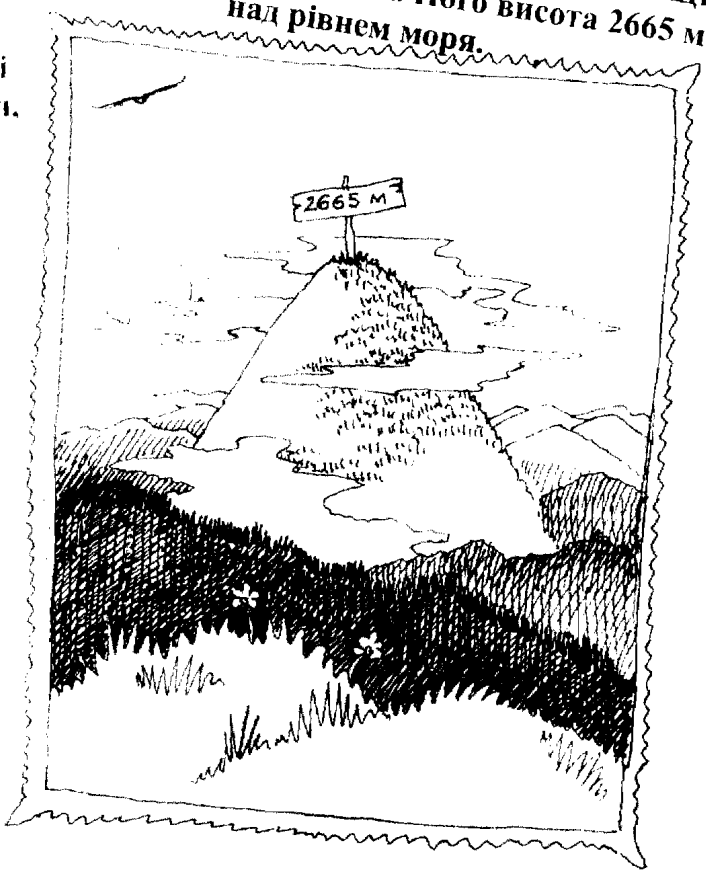

У Карпатах люди мешкають щонайменше 1000 років, ці гори згадуються в римських манускриптах

Територію Карпат займають 7 країн:

Територія Закарпаття — майже все згаслі вулкани. На деяких горах навіть можна побачити заглибини колишніх кратерів.

Косодеревина — рослина, яка не рубається сокирою. У її заростях треба бути дуже обережним, бо можна потрапити у своєрідний природний "капкан" - косодеревина тримає настільки сильно, що ногу можна і не витягти.

Найглибше озеро Карпат — Синевир — також вулканічного походження.

Горганах вершини покриті камінням. каміння різнокольорове завдяки лайникам, які ростуть на ньому. ння може бути жовтувате, зелене, буре

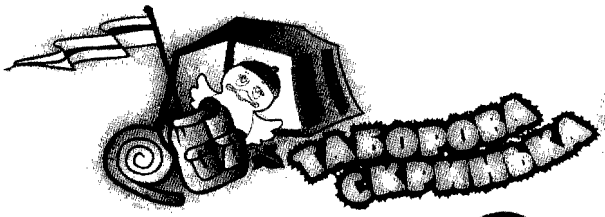

Сонячне містечко

Якщо ви думаєте, що Сонячне містечко існує лише в казці про Незнайка, то дуже помиляєтесь. Якраз у липні минулого року "Сонячне містечко" виросло у мальовничому куточку Львова — ландшафтному парку "Знесіння". А будував його Незнайко та його друзі — допитливі новаки, які мандрують світом, вчаться любити рідну природу і хочуть, щоб ціла Земля стала великим Сонячним містом.*

Президентом Сонячного містечка став пластун новак Матвій Дух, до Управи увійшли Квітослава Пасічник, Роман Завадович, Таня Яблонська та Ярина Завадович. На прощальному вогнику було представлено екологічні пісні, прапор, герб і печатку Управи. Символом Сонячного містечка став Капелюх Великого Незнайка

Новацька флотилія

Стежками Знесіння

Їжак! Справжній!

Кожен з семи днів таборування мав свою тему. У день **повітря та екологічно чистого транспорту** учасники з захопленням майстрували і запускали повітряних зміїв, зі звичайних коробок створювали моделі екологічного транспорту. У день **води** з пластикових пляшок змайстрували пліт "Нептун", яким можна було плавати по Знесенському озері; по цьому ж озері ходила новацька флотилія (фльотилія). Під кінець дня всі майстрували фільтри для води, які очищали воду з озера. День, присвячений **зеленому світові,** розпочався великою мандрівкою парком, під час якої учасники досліджували рослинний і тваринний світ Знесіння та складали Червону Книгу парку. Цікаво, що на Знесінні живе лис, сліди якого можна побачити на піску раннім ранком, куниця і горностай. Новакам пощастило побачити пару яструбів, гніздо голубки, чути голоси іволги, крука, малинівки та безлічі інших птахів. Загалом *Червона Книга Знесіння* містить коло двадцяти назв рослин і тва

*Ландшафт — вигляд місцевості

Найскладнішим і, можна сказати, переломним для багатьох став день, коли відбулася мандрівка у Грибовичі на міське сміттєзвалище. Враження від гір сміття на величезній площі, від щурів, мишей, ворон, тарганів і... людей, які щось в цьому всьому шукають і знаходять, описати надзвичайно складно. Під враженням цієї поїздки новачки Таня Яблонська і Квітослава Пасічник написали пісню:

Був я у Грибовичах -
"сподобалось" мені.
Багато там тарганчиків
і трохи є щурів.
Повітря там смердить
у кожну хвилину
і я би не хотів там
бути ані днини!
Приспів: Хочем, хочем чистоти! (2р.)
Якщо ви теж не хочете
жити в смітнику,
тоді садіть дерева
і квіти в квітнику,
тримайте чистоту
довкола і усюди,
бо ми є Не Паскуди!
а Чесні-Добрі Люди!
Приспів: Хочем, хочем чистоти! (2р.)

Досліджуємо старий Львів

Прогулянка по центральній частині Львова, дослідження архітектурних пам 'яток завершила пізнавальну частину табору. Новаки оглянули каплицю Боїмів, Львівську ратушу, церкву святого Андрія, Вірменську церкву, ансамбль Успенської церкви, Латинську Катедру, Домініканський собор. У кожній із цих споруд вони звертали увагу не тільки на історію, особливості архітектури і мистецьке оформлення, а й на наявні пошкодження.

Одним з цікавих результатів табору стало звернення до львів'ян, складене новаком Северином Фернезою (9 років):

УВАГА!

Дорогі мешканці міста Львова!
Не забруднюйте місто, а навпаки чистіть від бруду!
Не рубайте дерева, а садіть!
Якщо хочете прибирати, то потрошки. Не викидайте сміття з вікон,бо смітники за 4 м від квартири чи дому!
І ще одне прохання:
не забруднюйте парки!
Дякую, що ви мене вислухали.

Фернеза Северин.

Родини та виховники представляли інсценізації на тему "екологічна їжа і посуд". Цікаво було слухати суперечки овочів про те, хто з них приносить більше користі, слухати розповіді про вітаміни і словесні баталії фруктів. А "скажене лікування скаженого організму від скаженої хвороби" викликало надзвичайне захоплення публіки. "Скажений організм" змогли вилікувати тільки овочі і фрукти, і він з неймовірним захопленням поглинув усі "ліки". У другій частині батьківського дня відбувалися веселі екологічні змагання на фізичну силу, кмітливість, справність. Батьки того дня дуже втомились (не звикли до пластових навантажень), але пізніше згадували ці змагання з великим ентузіазмом (ентузіязмом).

Учасники і провід екологічного

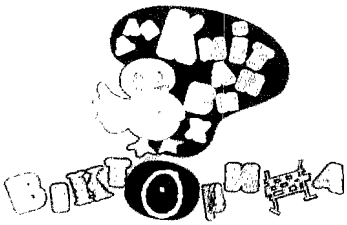

ХРЕСТИКІВКА*

Якщо ти уважно читав це число журналу, то відповіді на питання буде дати не складно. Впиши відповіді по горизонталі, і тоді по вертикалі відчитаєш ключове слово.

1. Найвища точка України
2. Назва гори, подарованої пластунам Митрополитом Андреєм Шептицьким
3. Місто в Україні, де 26 квітня 1986 року вибухнула атомна електростанція
4. Небезпечне сміття, яке гниє понад 200 років
5. Гарячий сухий вітер
6. Частина Карпат, де вершини гір вкриті різнокольоровим камінням
7. Один з видів ведмедів, який перебуває на грані зникнення
8. Країна, де вовк був винищений людиною повністю

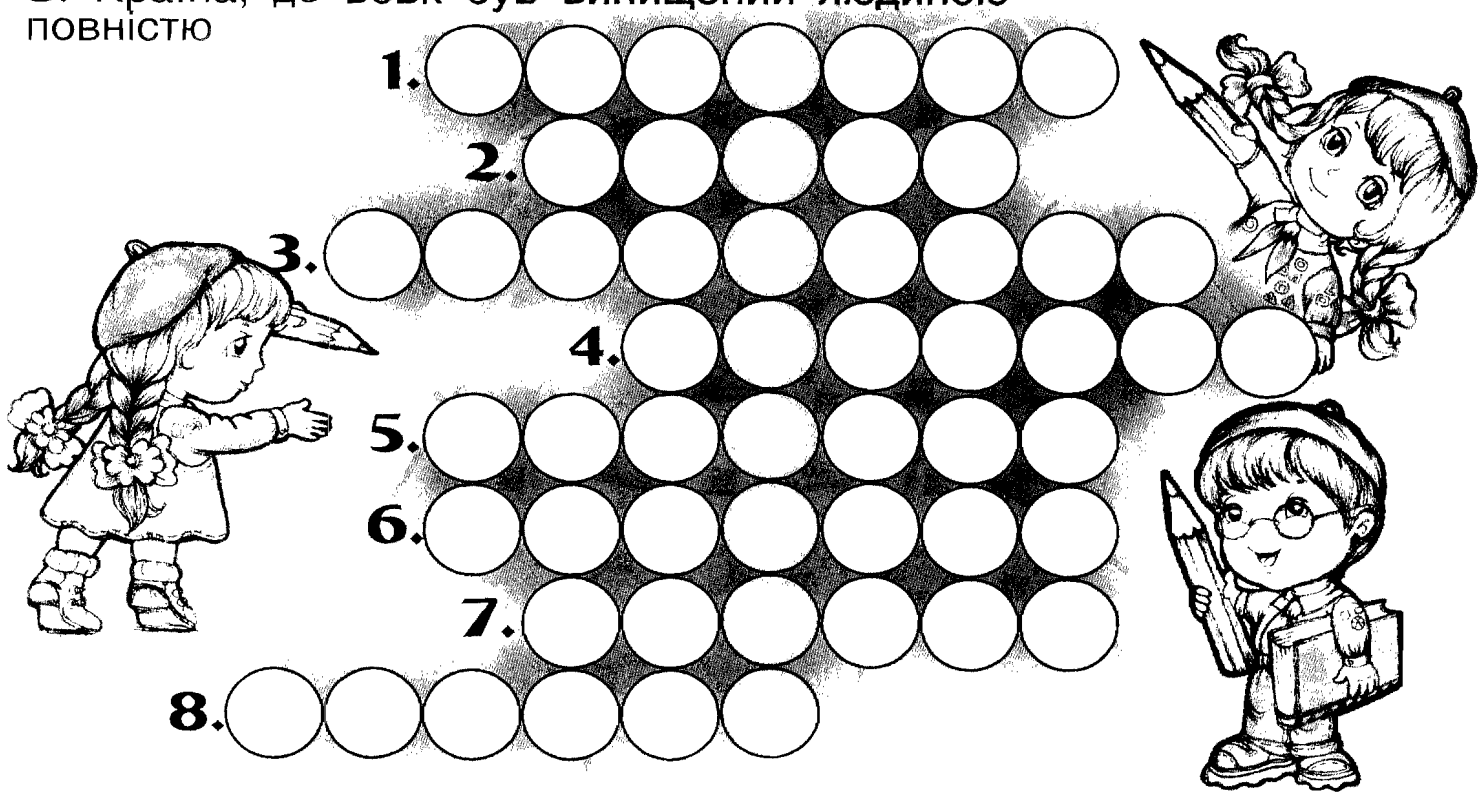

*Хрестиківка — кросворд

WWF —

Міжнародний Фонд Дикої Природи

Світова організація — WWF — Міжнародний Фонд Дикої Природи — була створена, щоб захистити життя на землі — від тендітного жучка і до величезних дерев. WWF вивчає зникаючі види, щоб знайти причину їх вимирання та спосіб допомогти. Символом Міжнародного Фонду Дикої Природи є велика панда.

Кожна людина залежить від усього різноманіття життя навколо. Ми залежимо від повітря, яким ми дихаємо, від їжі, яку споживаємо, і від води, яку п'ємо. Все і кожен є частиною цілого життя.

Своїми роздумами про те, як збер
чистою, діляться учні школи Св.Соф
серед яких бр
можеш пр
допис, і ми надрукуємо його
на сторінках "

Редакція журналу "Пташеня" щиро дякує всім, хто допоміг у підготовці та видавництві цього числа журналу:

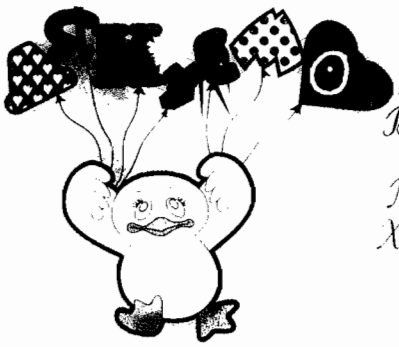

Лілі Стецько (Україна)
Галі Потюк (Україна)
Марті Мадиї (Україна)
В'ячеславу Стебницькому (Україна)
Марічці Хорняк (Україна)
Христі Желтвай (Канада)
Ірині Борущак (Польща)

Особлива подяка

Дзвінці Мамчур
(м.Львів, Україна)

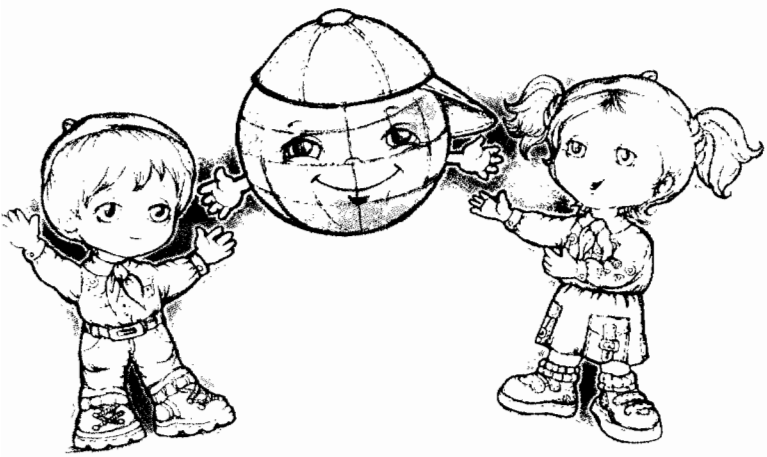

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА:

Редкие и изчезающие растения и животные Украины. Справочник – К.: Наукова думка, 1988.

Червона книга України / Упорядники О.Ю.Шапаренко, С.О.Шапаренко. – К.: 2002, ТОРСІНГ.

"Я пізнаю світ", Дитяча енциклопедія. – Київ: Школа, 2000.

РЕДАКЦІЯ ЖУРНАЛУ:

Головний редактор
Соня Найдюк (Україна)

Літературний редактор та автор тексту
Наталка Дубас (Україна)

Технічний редактор
Ігор Ковальчук (Канада)

Головний редактор "Пташеня"
Ірина Ковальчук (Канада)

Технічний редактор
Ігор Ковальчук (Україна)

Редактори
Наталка Дубас (Україна)
Христина Ковальчук (Україна)

Комп'ютерний макет та техніка
Ігор Ковальчук (Україна)

Технічні консультанти
Ігор Ковальчук (Україна)

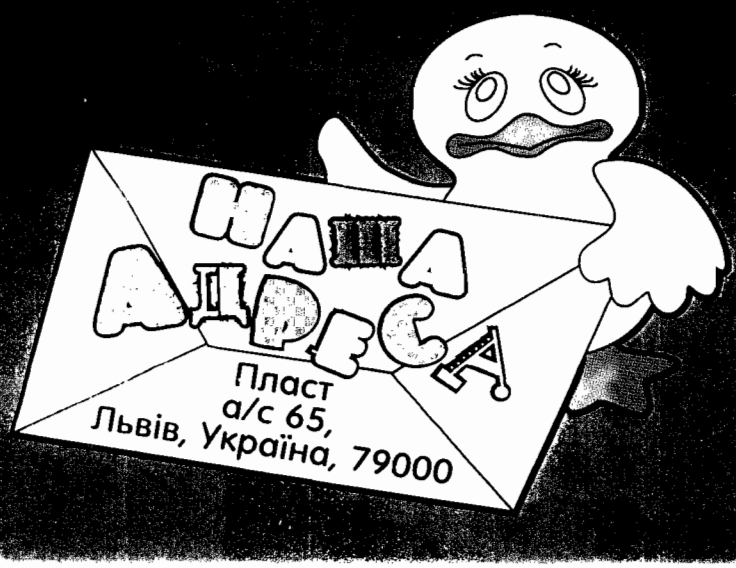

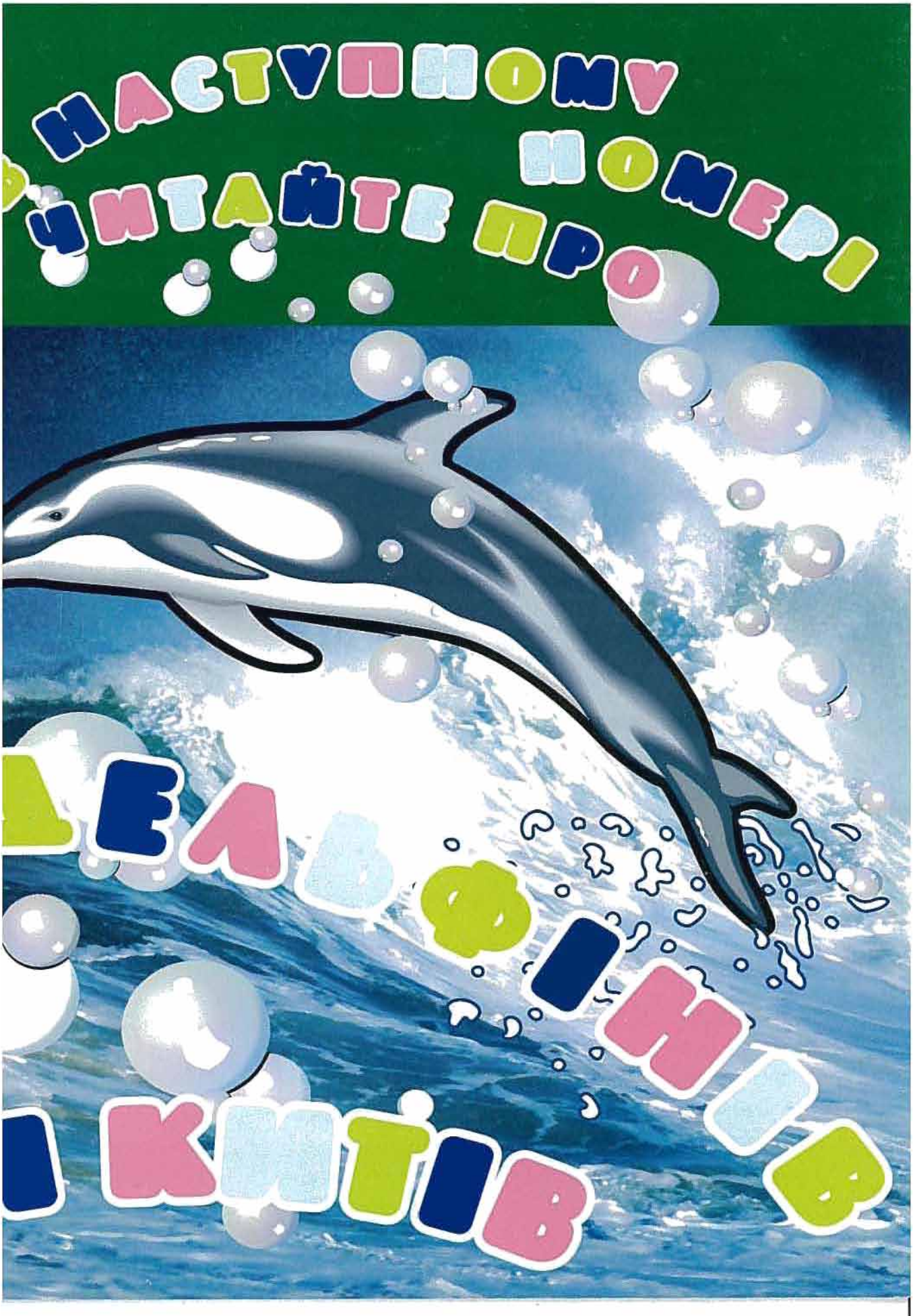
НАСТУПНОМУ НОМЕРІ
ЧИТАЙТЕ ПРО
ДЕЛЬФІНІВ
І КИТІВ